

Štúdia osadenia informačných a smerových tabúl'

pre územie Dolného Zemplína
v oblasti turisticky atraktívnych miest

ŠTÚDIA OSADENIA INFORMAČNÝCH A SMEROVÝCH TABÚĽ PRE ÚZEMIE DOLNÉHO ZEMPLÍNA

**V OBLASTI TURISTICKY ATRAKTÍVNYCH
MIEST**

OKTÓBER 2011

Spracovali:
RRA Širava
pod vedením Ing. Nadeždy Jurkovej, riaditeľky

Ing. Ján Ďurovčík, CSc.
Mgr. Ján Frena

Tento materiál vznikol s finančnou podporou Európskej únie z Európskeho
fondu regionálneho rozvoja
v rámci projektu Michalovce – vstupná brána turizmu Zemplína

EURÓPSKA ÚNIA

**Európsky fond regionálneho rozvoja
– Investícia do vašej budúcnosti**

OBSAH

1	Analýza situácie vymedzeného územia, potreby územia z hľadiska informovanosti v oblasti turizmu.	10
1.1	Vymedzenie územia Dolného Zemplína	11
1.1.1	Prírodné podmienky Dolného Zemplína	11
1.1.2	Prehľad návštevníkov Dolného Zemplína za rok 2007	12
1.2	Analýza dopravnej dostupnosti regiónu	14
1.2.1	Charakteristika a rozdelenie ciest v SR	14
1.3	Cestná sieť Košického kraja	16
1.3.1	Medzinárodné cestné ťahy na území Košického kraja. Hlavné triedy cesty „A“	16
1.3.2	Dopravná dostupnosť regiónu Dolného Zemplína	18
1.3.3	Cestné komunikácie na území Dolného Zemplína podľa dopravného významu	19
1.3.4	Napojenie územia Dolného Zemplína na medzinárodnú cestnú sieť	20
1.4	Železničná doprava	21
1.5	Dostupnosť Dolného Zemplína zo zahraničia	22
1.6	Stav osadenia informačných značiek na území Dolného Zemplína	23
1.7	Charakteristika územia orientovaná na CR	24
	Synagógy, židovské cintoríny	29
	Múzeá	30
	Technické pamiatky regiónu	31
	Galérie	32
	Analýza konkurencie	32
1.8	Analýza cieľových skupín	33
1.9	Analýza problémov CR	34
	Za kľúčové problémy rozvoja CR v regióne sú považované:	34
2	Stratégia podpory cestovného ruchu v oblasti informačného potenciálu územia.	36
3	Audit potenciálu pre rozvoj CR a tvorby jeho produktov.	38
3.1	Turistické miesta:	38
3.1.1	Hrady	38
3.1.2	Vodné plochy	38
3.1.3	Kultúra	38
3.1.4	Turistika	38
3.1.5	Atraktívne a jedinečné miesta	39
4	Ciele a merateľné ukazovatele v oblasti informačného potenciálu.	41
4.1	Zadefinovanie jednotného priestorového informačného systému	41
4.2	Identifikácia, poslanie, ciele a stratégia informačných systémov	41
4.2.1	Popis navrhovaného projektu	41
4.2.2	Poslanie informačných systémov	42
4.2.3	Ciele informačných systémov	42
4.3	Členenie dopravných značiek, ciele a údaje o cieľoch	43
4.3.1	Informatívne smerové DZ – ciele a údaje o cieľoch	43
4.4	Návrh orientačných priestorových tabúl, návrh štandardných „hnedých“ tabúl, smerové hnedé tabule	44
4.4.1	Lokalizácia umiestnenia orientačných tabúl – oblastné ciele	44
4.4.2	Lokalizácia umiestnenia orientačných tabúl – blízke ciele	45
5	Technické podmienky umiestnenia priestorových informačných tabúl	47
5.1.1	Technické riešenie	47

5.1.2	Povolenie na umiestnenie informačného zariadenia	48
5.1.3	Žiadosť o povolenie umiestnenia tabule.....	48
5.2	Technické požiadavky informačnej tabule	49
5.3	Zásady konštrukčného riešenia orientačných a informačných tabúl' (návrh).....	49
5.4	Medzinárodné grafické symboly	50
5.5	Zásady umiestňovania tabúl' – analýza možných problémov.....	51
5.5.1	Cestné ochranné pásma	52
5.5.2	Podmienky umiestňovania zariadení – analýza možných problémov	52
5.5.3	Označenie kultúrnych pamätihodnosti	54
5.6	Typy smerových dopravných značiek	55
5.6.1	Smerové dopravné značky.....	55
5.1	Typy smerových tabúl' pre značenie turistickej cesty	57
5.2	Označenie rekreačných stredísk a ostatných doplnkových názvov	59
5.2.1	Rôzne informatívne prevádzkové značky.....	60
5.2.2	DZ IS 35 „Iný názov“	60
5.3	Návrh obsahu a formátu s ukázkou, materiál zhotovenia tabúl' s odpovedajúcou životnosťou tabúl'.....	61
5.4	Vyznačenie umiestnenia na mapových podkladoch	62
6	Rozdelenie úloh a zodpovednosti zainteresovaných subjektov za rozvoj cestovného ruchu v regióne Dolný Zemplín.....	63
6.1.1	Štátna správa.....	63
6.1.2	VÚC – Košice	63
6.1.3	Miestna územná samospráva (obce a mestá).....	63
6.1.4	Podnikateľské subjekty:	63
7	Závery a odporúčania	64

Slovensko má vysoký potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Medzi regióny s výrazným potenciálom patrí aj Zemplínsky región, kde s rozvojom cestovného ruchu rastú príležitosti pre ekonomický a sociálny rast a celkový hospodársky rozvoj celého územia. Cestovný ruch tak plní úlohu nástroja rastu konkurencieschopnosti regiónu.

Samospráva svojim regionálnym postavením chápe význam cestovného ruchu v najširšom kontexte hospodárskeho rozvoja nielen na miestnej úrovni.

Potenciál cestovného ruchu ovplyvňuje:

- Vytváranie nových pracovných miest a riešenie nezamestnanosti
- Vytvára zdroje príjmu regiónu – pozitívne ovplyvňuje peňažné príjmy obyvateľstva
- Stimuluje rozvoj infraštruktúry
- Ovplyvňuje zvyšovanie HDP
- Rozširuje medzinárodnú spoluprácu a výmenu

Táto štúdia uskutočniteľnosti umiestnenia smerových a orientačných tabúl má prispieť k naplneniu vyššie uvedených cieľov tým, že zlepší celkový marketing regiónu, jeho konkurenčnosť z hľadiska zvýšenia návštevnosti jeho centier cestovného ruchu a vyhľadávania miestnych prírodných, historických a kultúrnych atraktivít, ponuky širokej palety produktov a služieb.

Vypracovanie predmetnej štúdie pre mesto Michalovce je súčasťou schváleného projektu Michalovce – vstupná brána turizmu Zemplína, ktorý je podporený a financovaný v rámci programu Európsky fond regionálneho rozvoja – Investícia do vašej budúcnosti

Štúdia uskutočniteľnosti je spracovaná v súlade so schválenou stratégiou KSK „Strategický rozvoj cestovného ruchu na Dolnom Zemplíne“ a plní jednu s cieľových priorít.

Cieľ štúdie

V súlade so Stratégiou rozvoja cestovného ruchu na Dolnom Zemplíne má navrhnuť osadenie informačných a smerových tabúl v oblasti turisticky atraktívnych miest pre územie Dolný Zemplín (okresy Michalovce, Sobrance a Trebišov) na cestných komunikáciách, ktoré zlepšia a uľahčia orientáciu návštevníkov v lokalizácii centier cestovného ruchu a uľahčia pohyb turistov pri vyhľadávaní miestnych atraktivít na danom území.

Ďalším cieľom je zosúladiť informačné tabule s celým informačným systémom v záujmovom území na základe analýzy súčasného stavu umiestnenia smerových tabúl na hlavných cestných ťahoch spájajúcich územie Dolného Zemplína s okolitými regiónmi.

Štruktúra štúdie:

1. Analýza situácie vymedzeného územia, potreby územia z hľadiska informovanosti v oblasti turizmu.
2. Stratégia podpory cestovného ruchu v oblasti informačného potenciálu územia.
3. Spracovanie auditu potenciálu budovania konkrétnych produktov CR
4. Ciele a merateľné ukazovatele v oblasti informačného potenciálu.

5. Technické podmienky umiestnenia priestorových informačných tabúl
6. Rozdelenie úloh a zodpovednosti zainteresovaných subjektov za rozvoj cestovného ruchu v regióne Dolný Zemplín.

Štúdia obsahuje aj nasledujúce návrhy:

- Návrh orientačných priestorových tabúl, návrh štandardných „hnedých“ tabúl, smerové hnedé tabule.
- Návrh obsahu a formátu s ukážkou, materiál zhotovenia tabúl s odpovedajúcou životnosťou tabúl.
- Vyznačenie umiestnenia na mapových podkladoch.

Štúdia rešpektuje:

- Miesta osadenia môžu byť majetkom obcí, miest a iných subjektov uvedeného územia,
- Súlad s „Novou stratégiou rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013“,
- Dodržanie štandardov pri grafických návrhoch – štandardné piktogramy,
- Farebnosť v súlade s dizajn manuálom mesta Michalovce.

Prehľad východiskových strategických dokumentov

Dokumenty nadregionálneho významu:

1. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2010 – 2014
2. Štátna politika CR – SR.
3. Nová stratégia cestovného ruchu SR do roku 2013.

Dokumenty regionálneho významu:

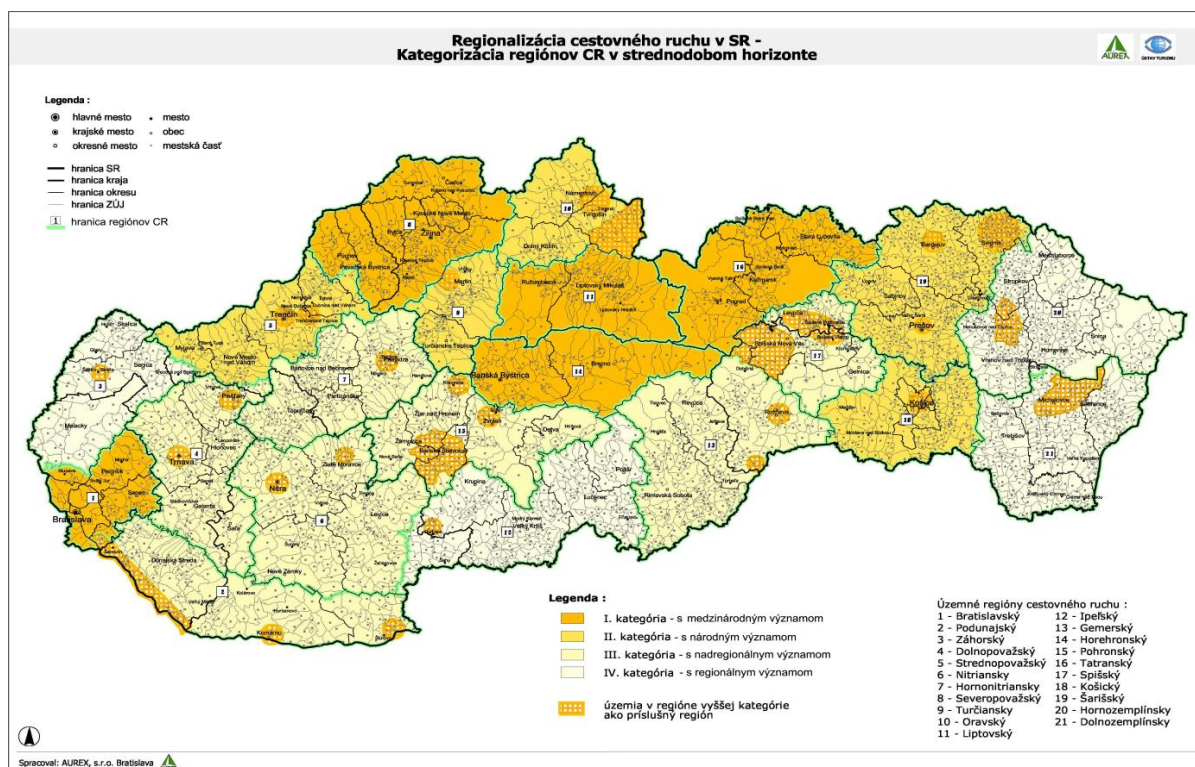
1. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK na roky 2007 – 2013.
2. Koncepcia rozvoja cestovného ruchu KSK na roky 2005 – 2009.
3. Stratégia cestovného ruchu pre Medzibodrožie.
4. Marketingová stratégia CR pre Medzibodrožie.
5. Marketingová stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Michalovce.
6. Zemplínska vínná cesta.
7. Stratégia rozvoja vidieka v mikroregióne Zemplínska šírava – Morské oko.
8. Stratégia rozvoja vidieka v Tokajskej vinohradníckej oblasti.
9. Tokajská vínná cesta.
10. Na bicykloch Dolným Zemplínom.
11. Turistické značkové chodníky na Slovensku.
12. Projekt KSK Gotická a Vínná cesta.
13. Stratégia rozvoja cestovného ruchu na Dolnom Zemplíne.

Kompetencie Košického samosprávneho kraja v oblasti CR

Základnou úlohou samosprávneho kraja je vytvorenie inštitucionálnych a systémových podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu ako významného faktora tvorby

nových pracovných miest, posilňovanie platobnej bilancie SR a KSK, posilňovanie príjmov obyvateľstva a posilňovanie turistického imidžu KSK. K naplneniu tejto úlohy slúži vypracovaná a predložená Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v KSK. Prijatie uvedeného dokumentu má vytvoriť základný rámec politiky podpory rozvoja cestovného ruchu z úrovne KSK.

KSK sleduje kompatibilitu opatrení s dôležitými dokumentmi na národnej úrovni. Jedným z nich je **Regionalizácia cestovného ruchu SR** vypracovaná Ústavom turizmu v Bratislave. Podľa nej je Slovenská republika rozdelená do regiónov so štyrmi stupňami priorít.

Obrázok 1 Regionalizácia cestovného ruchu v SR

Z uvedenej štúdie vyplýva, že územie KSK je zaradené do 2 druhov regiónov:

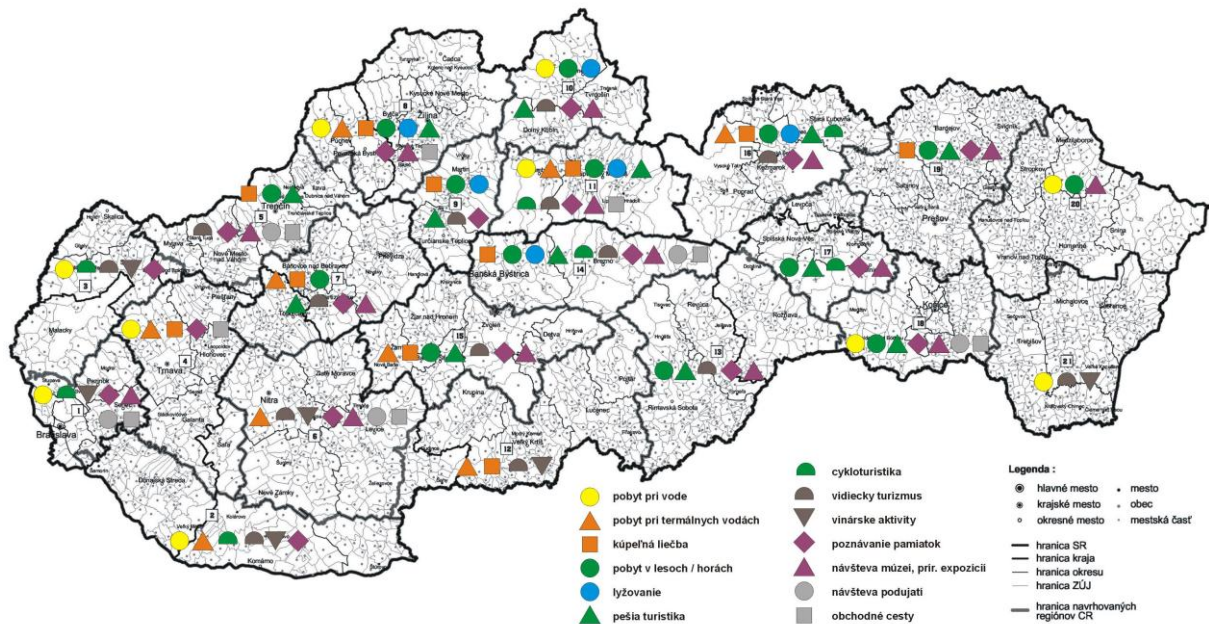
I. Regióny s najvyššou prioritou:

- Gemerský (najmä letné pobyty v horskom prostredí, vidiecky cestovného ruchu, návšteva jaskýň a speleológia, poznávanie pamiatok)

II. Regióny s vysokou prioritou:

- Dolnozemplínsky (najmä pobyt pri vode, vodné športy)
 - Spišský (najmä poznávanie pamiatok, pešia turistika, zimné športy, vidiecke pobyty, návšteva jaskýň)
 - Košický (najmä poznávanie pamiatok, pobyt v lesnom prostredí, návšteva jaskýň)
- (In: Regionalizácia cestovného ruchu v SR, Ústav turizmu Bratislava, 2004)

Nová stratégia cestovného ruchu v SR definuje nosné formy cestovného ruchu v jednotlivých regiónoch. Na území Dolného Zemplína predpokladá potenciál pre pobyt pri vode, vidiecky turizmus a vinárske aktivity.

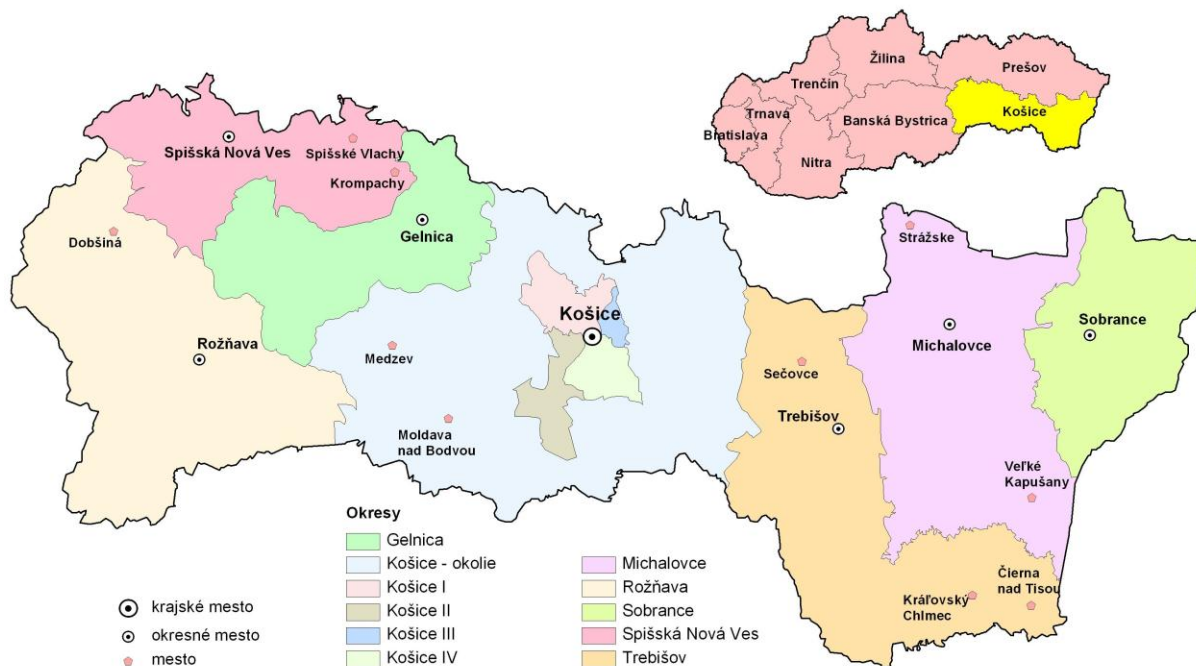
Obrázok 2 Potenciál cestovného ruchu v regiónoch Slovenska

V štúdií sú zohľadnené aj závery pre-feasibility štúdií, ktoré dal Košický samosprávny kraj vypracovať koncom roka 2003:

- Zemplínska vínná cesta
- Podpora kúpeľníctva
- Historické pamiatky Košického kraja

1 Analýza situácie vymedzeného územia, potreby územia z hľadiska informovanosti v oblasti turizmu.

Najčastejšou klientelou cestovného ruchu v KSK je okrem domácich turistov hlavne klientela česká a poľská. Na treťom mieste sú turisti z Maďarska. Návštevnosť z ostatných európskych a mimoeurópskych krajín je podstatne nižšia, ale vo väčšine prípadov má stúpajúcu tendenciu (Nemecko, Taliansko, Francúzsko).

Obrázok 3 Mapa Zemplínskeho regiónu s územiami okresov

Klientela domáca a z okolitých štátov používa ako dopravný prostriedok najčastejšie osobné automobily, menej vlaky a autobusy.

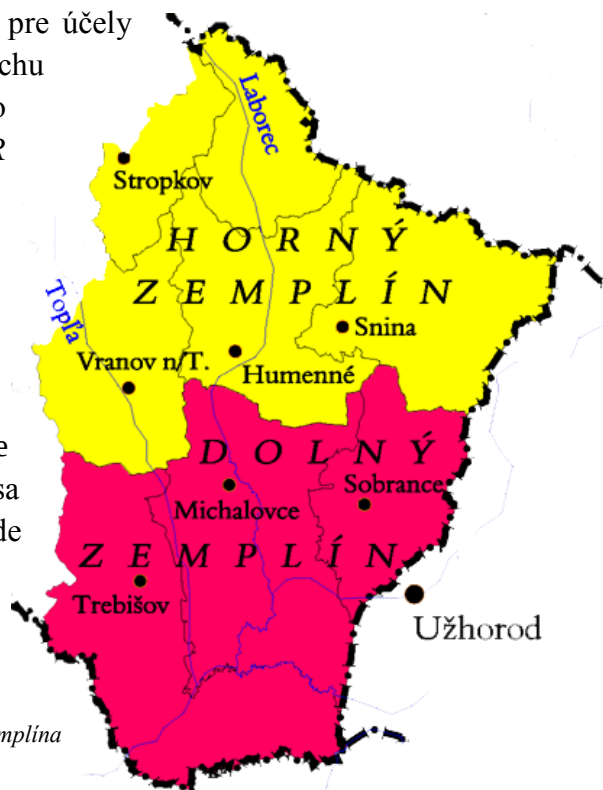
Podľa štatistických údajov v sledovanom období rokov 1997 – 2004 mala návštevnosť kraja do roku 1998 stúpajúcu tendenciu, kým v rokoch 1999 – 2001 bola zaznamenaná nižšia návštevnosť a nižší počet prenocovaní. V roku 2002 sme zaznamenali historicky najvyššiu návštevnosť, v rokoch 2003 – 2004 nastal výraznejší pokles oproti roku 2002.

Tieto tendencie boli zaznamenané aj na území Dolného Zemplína, pričom jeho podiel tvoril len 1/5 z celkového počtu návštevníkov Košického samosprávneho kraja.

1.1 Vymedzenie územia Dolného Zemplína

Región Dolného Zemplína (ďalej DZ) pre účely vypracovania stratégie rozvoja cestovného ruchu (ďalej CR) je vymedzený v súlade s jeho zadefinovaním v dokumente *Regionalizácia CR v Slovenskej republike* (ďalej SR), ktorý vypracoval Ústav turizmu, s.r.o. pre Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej MH SR). Používa aj jeho terminológiu. Je vymedzený územím okresov Michalovce, Sobrance a Trebišov, vrátane katastra obce **Strážske**, ktorý je v predmetnom dokumente pričlenený k Hornému Zemplínu. Región sa nachádza v juhovýchodnej časti SR. Na východe hraničí s Ukrajinou a na juhu s Maďarskom.

Na severe ho ohraničujú Vihorlatské a na západe Slanské vrchy.

Obrázok 4 Územie Horného a Dolného Zemplína

Región „predstavuje vymedzenú časť územia, ktorá sa vyznačuje relatívne homogénnymi podmienkami pre rozvoj CR a možnosťami ich využitia.“

Obrázok 5 Územie okresov Dolného Zemplína

1.1.1 Prírodné podmienky Dolného Zemplína

Región Dolný Zemplín zaberá juhovýchodnú časť Slovenskej republiky. Jeho povrch je z prevažnej časti tvorený Východoslovenskou nížinou – severovýchodným výbežkom Veľkej dunajskej kotliny, na jej okrajoch západných a severných vystupujú vulkanické pohoria Slanských a Vihorlatských vrchov.

V Dolnozemplínskom regióne sa nadmorská výška pohybuje od 93,7 m – (Bodrog pri Kline nad Bodrogom – najnižšie položené miesto na Slovensku) až do výšky 1.076 m n.m. (Vihorlat).

1.1.2 Prehľad návštevníkov Dolného Zemplína za rok 2007

Štát trvalého pobytu	KSK spolu	DOLNÝ ZEMPLÍN				
		% podiel v rámci KSK	Spolu	Z toho		
				Michalovce	Sobrance	Trebišov
Spolu	321 774	20,63	66 379	50 990	1 415	13 974
v to:						
Slovenská republika	213 052	25,00	53 265	39 866	1 173	12 226
Cudzinci	108 722	12,06	13 114	11 124	242	1 748
v tom:						
Belgicko	886	6,09	54	51		3
Bielorusko	140	7,14	10	8		2
Bulharsko	277	7,94	22	18		4
Bosna a Hercegovina	98	4,08	4	4		
Česká republika	29 226	13,98	4 087	3 362	157	568
Dánsko	1 227	50,53	620	483		137
Estónsko	363	1,38	5	5		
Fínsko	356	8,71	31	23		8
Francúzsko	3 352	10,53	353	337	6	10
Grécko	398	2,26	9	7		2
Holandsko	1 955	9,21	180	159		21
Chorvátsko	6 3	18,7	113	112		1
Írsko	215	2,79	6	4		2
Island	26	7,69	2	1		1
Litva	846	6,15	52	45		7
Lotyšsko	193	2,59	5	4		1
Luxembursko	21	9,52	2	2		
Macedónsko	33	3,03	1			1
Maďarsko	13 925	5,82	810	588	41	181
Moldavsko	17	23,53	4	2		2
Nemecko	1 145	12,00	1 217	1 088	2	127
Nórsko	281	12,46	35	33		2
Poľsko	16 901	14,45	2 443	2 226	14	203
Portugalsko	75	60,00	45	44		1
Rakúsko	4 753	7,07	336	320		16
Rumunsko	707	19,92	340	213		127
Rusko	1 140	12,46	142	131		11
Slovinsko	578	12, 8	71	58		13
Srbsko a Čierna Hora	563	12,97	73	6		67
Španielsko	787	10,29	81	80		1
Švajčiarsko	582	8,42	49	45		4
Švédsko	913	7,89	72	70		2

Taliansko	3 231	13,74	44	413		31
Ukrajina	2 795	24,69	690	554	10	126
Veľká Británia	2 451	7,51	14	167	10	7
Ostatné európske štáty)	1 036	9,94	103	101		2
Brazília	207	0,00	0			
Mexiko	48	0,00	0			
Kanada	350	14,57	51	23		28
USA	2 888	3,98	115	95	2	18
Ostat é americké štáty	266	3,76	10	7		3
Egypt	188	0,00	0			
Južná Afrika	2	0,00	0			
Ostatné africké štáty	144	4,86	7	7		
Cyprus	45	0,00	0			
Čína	106	10,38	11	7		4
India	135	1,48	2	2		
Izrael	580	1,55	9	7		2
Japonsko	564	3,01	7	17		
Južná Kórea	54	0,00	0			
Thajsko	14	14,29	2	1		1
Tur cko	1 2	13,11	16	16		
Ostatné ázijské štáty	427	12,18	52	51		1
Austrália a Oceánia	414	49,52	205	205		
Nový Zéland	43	4,65	2	2		
nešpecifikované	3	0,00	0			

Tabuľka 1 Prehľad návštevníkov Dolného Zemplína za rok 2007

Zdroj: Štatistický úrad SR

Podrobnejšie údaje o klientele – motivácia ich návštevy, veková štruktúra, spokojnosť/nespokojnosť so službami v zariadeniach cestovného ruchu a pod. **nie sú štatisticky dostupné, čo bude potrebné v nasledujúcom období zabezpečiť.**

1.2 Analýza dopravnej dostupnosti regiónu

1.2.1 Charakteristika a rozdelenie ciest v SR

V SR sa cesty delia nasledovne: diaľnice, rýchlostné cesty, cesty I., II., III., triedy, miestne a účelové komunikácie podľa zákona č.135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, STN 73 6100

Obrázok 6 Cestná sieť Slovenskej republiky

Podľa charakteru premávky sa cestné komunikácie delia na:

- cesty s neobmedzeným prístupom (C)
- cestné komunikácie s obmedzeným prístupom:
 - diaľnice (D)
 - rýchlostné cesty (R)

Diaľnica (D)

Cestná komunikácia na dopravné spojenie medzi dôležitými centrami štátneho a medzinárodného významu, smerovo rozdelená, s obmedzeným prístupom, s obmedzeným pripojením, vyhradená na premávku motorových vozidiel s určenou povolenou rýchlosťou podľa osobitného predpisu; jej križovanie a križovatky s ostatnými komunikáciami sú len mimoúrovňové. V Košickom kraji ich dĺžka je 5 325 m, avšak územím Dolného Zemplína neprechádza.

Na diaľnici medzi Košicami a Prešov sa nenachádza smerová orientačná tabuľa s orientáciou na Dolný Zemplín a jeho turistické centrá.

Rýchlostná cesta (R)

Rýchlostná cesta – podľa zákona o premávke na pozemných komunikáciách označená zvislou dopravnou značkou IP 22a a IP 22b. Cesta s obmedzeným pripojením a prístupom vyhradená na premávku motorových vozidiel s konštrukčnou rýchlosťou určenou platnými pravidlami cestnej premávky, s mimoúrovňovými, výnimočne úrovňovými križovaniami a križovatkami.

Privádzač

cestná komunikácia s obmedzeným prístupom umožňujúca prepojenie diaľnice alebo cesty pre motorové vozidlá/rýchlostnej cesty s najbližšou cestou I. alebo II. triedy alebo miestnou rýchlostnou komunikáciou. Je budovaná v samostatnej trase a nevyužíva pre svoju funkciu trasu existujúcej cesty alebo miestnej komunikácie, prípadne jej preložku.

Cesta (C)

cestná komunikácia určená na vzájomné dopravné spojenie medzi sídelnými útvarmi alebo ich záujmovým územím, medzi regiónmi, príp. krajmi a okresmi, s mimoúrovňovými a úrovňovými križovatkami; môže byť s neobmedzeným a obmedzeným prístupom alebo s obmedzeným pripojením.

Cesta I. triedy

cesta, ktorá má význam najmä pre medzinárodnú a celoštátnu dopravu a označuje sa dvojmiestnym číslom.

Cez územie Dolného Zemplína prechádza 169,301 km ciest 1. triedy.

Cesta II. triedy

cesta, ktorá má význam najmä pre dopravu medzi krajmi a okresmi a označuje sa trojmiestnym číslom.

Cez územie Dolného Zemplína prechádza 183,363 km ciest 2. triedy.

Cesta III. triedy

cesta, ktorá má spravidla miestny význam a označuje sa štvormiestnym alebo päťmiestnym číslom, podľa číselného označenia najbližšej cesty II. triedy, výnimočne I. triedy.

Cez územie Dolného Zemplína prechádza 681,573 km ciest 3. triedy.

Miestna komunikácia (MK)

pozemná komunikácia, ktorá je súčasťou dopravného vybavenia určitého sídelného útvaru alebo vytvára dopravné spojenie v jeho záujmovom území; podľa urbanisticko-dopravnej funkcie sa miestne komunikácie triedia na:

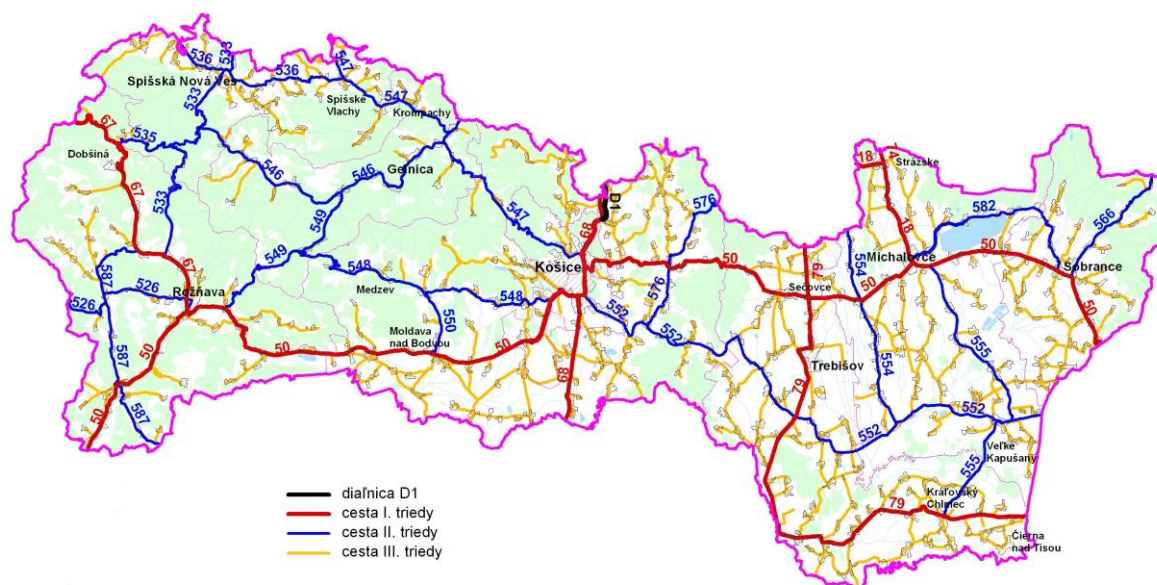
- rýchlostné
- zberné
- obslužné
- nemotoristické

Účelová komunikácia (ÚK)

pozemná komunikácia umožňujúca dopravné spojenie výrobného závodu, uzavretých priestorov, osamelých objektov a pod. so sieťou pozemných komunikácií, napr. aj poľné a lesné cesty alebo vytvárajúca dopravné spojenie vnútri uzavretých priestorov a objektov; účelové komunikácie sa členia na:

- verejné
- neverejné
- čiastočne neprístupné verejnej premávke

1.3 Cestná sieť Košického kraja.

Obrázok 7 Cestná sieť Košického kraja

Zdroj: SSC (údaje za rok 2005).

1.3.1 Medzinárodné cestné ťahy na území Košického kraja. Hlavné triedy cesty „A“

Z hľadiska siete ciest európskeho významu územie Košického kraja leží na dvoch hlavných prietáhoch ciest nadnárodného charakteru. Je to v prvom rade prietáh v smere západ – východ, t.j. z Českej republiky a Rakúska v smere na východ na Ukrajinu a ďalej do Ruskej federácie a prechádzajú okresnými mestami Michalovce a Trebišov. Druhý dôležitý prietáh je v smere sever – juh, t.j. z Poľskej republiky a pobaltských štátov v smere na Maďarskú republiku a ďalej na Balkán. Tieto dva prietahy ciest sa križujú v Košiciach, v centre kraja. Je možné povedať, že spájajú hranice so susednými krajinami, s Prešovským a s Banskobystrickým krajom a štátne hranice s Maďarskou republikou a Ukrajinou. Dobudovaním Pobaltského koridoru (sever – juh) v plnom profile, by sme mohli získať napojenie nášho kraja na európske diaľničné koridory v Poľsku a Maďarsku.

Medzinárodnú cestnú sieť „TEM“ (Trans European Motorway), sieť trans-európskych magistral „TEM“ na území Slovenskej republiky tvorí sedem úsekov „E“ ciest zoskupených

do ťahov TEM 1 až TEM 7. Hlavnými cieľmi medzinárodnej cestnej siete „TEN-T“ (Trans European Transport Network) sú:

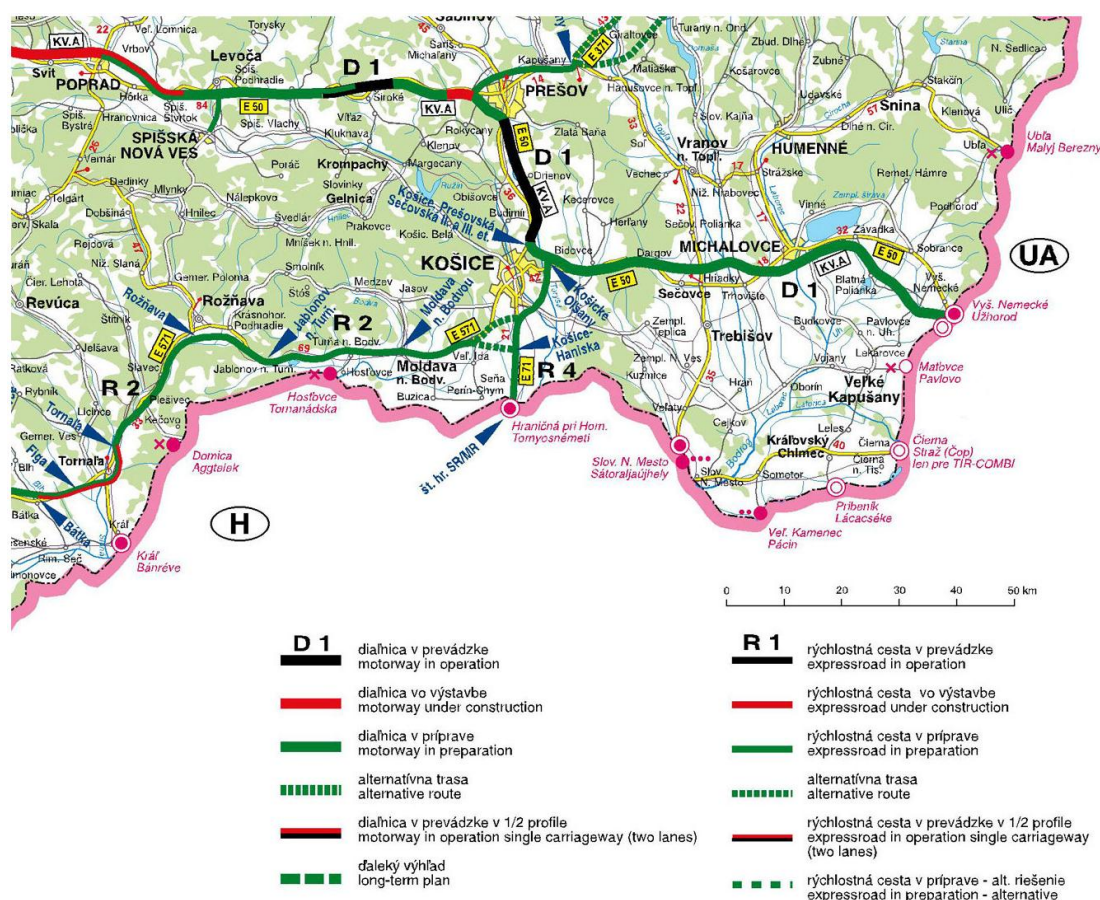
- spojenie národnej siete,
- prepojenie okrajových regiónov Európskej únie s centrom,
- zlepšenie bezpečnosti a efektívnosti sietí.

Územím Košického kraja prechádzajú trasy:

- TEM 4 (D1, I/50) v trase: hranica Prešovský kraj/Košický kraj – Košice – Michalovce – štátna hranica Slovensko/Ukrajina.
- TEM 6 (I/50, I/68) v trase: Košice – štátna hranica Slovensko/Maďarská republika.

Cez Slovensko prechádzajú tri multimodálne koridory (IV, V a VI), z toho jeden – Va, prechádza aj cez územie Košického kraja. Je to doplnková trasa koridoru V a prechádza v trase: hranica Prešovský kraj/Košický kraj – Košice – Michalovce – štátna hranica Slovensko/Ukrajina. Trasa TEN-T na území Košického kraja sa zhoduje s trasou medzinárodnej siete TEM 4.

Plánovaná výstavba diaľnic a úsekov rýchlostných ciest v Košickom kraji.

Obrázok 8 Plánovaná výstavba diaľnic a úsekov rýchlostných ciest v Košickom kraji

Zdroj: NDS (údaje z roku 2006).

1.3.2 Dopravná dostupnosť regiónu Dolného Zemplína

Región je výhodne pripojený na medzinárodné cestné ťahy, čo má významný vplyv na rozvoj cestovného ruchu. Priamo územím regiónu vedie medzinárodný cestný ťah E – 50 s prepojením na Ukrajinu¹.

Obrázok 9 Cestná trasa E-50

Základná cestná sieť je vhodne trasovaná a pomerne pravidelne pokrýva územie regiónu. Spomínaný cestný ťah I – 50 a plánovaná diaľnica D – 1 tvoria nadradenú cestnú sieť. V smere sever – juh nadradenú sieť tvoria cesty I – 18 (Michalovce – Strážske) a I - 74 (Strážske – Humenné)²

Týmto územím je plánovaná aj trasa diaľnice D1, je plánovaný cestný diaľničný privádzač, ktorý spojí nielen mesto Michalovce, ale vytvorí nové príležitosti pre územie Dolného Zemplína.

Výhodou územia je, že priamo susedí s územiami Maďarska a Ukrajiny, s ktorými je prepojená cestnými hraničnými prechodmi (Slovenské Nové mesto, Užhorod) a vo vzdialenosti 50 km aj do Poľska (Dukla). V rovnakej vzdialenosti smerom na západ do vnútrozemia Slovenska sú dostupne krajské mesta – Košice a Prešov. V rovnakej vzdialenosti je aj medzinárodné letisko v Košiciach, a príležitosťou je aj letisko v Užhorode, ako aj blízkosť lokálneho letiska v Kamenici nad Cirochou.

Územím Dolného Zemplína prechádzajú medzinárodné cestné ťahy:

- E50 (D1, I/50, I/68) – hlavná európska cesta, smer západ – východ v trase: hranica Prešovský kraj/Košický kraj – Košice – Michalovce – Sobrance – štátna hranica SR/Maďarská republika.
- E58 (I/50) – pomocná európska cesta, smer západ – východ v trase: hranica Banskobystrický kraj/Košický kraj – Rožňava – Michalovce – Sobrance – štátna hranica SR/Ukrajina

Dĺžky medzinárodných cestných ťahov prechádzajúcich cez územie Dolného Zemplína v členení podľa okresov:

¹ Zdroj: Územný plán veľkého územného celku Košického kraja – zmeny a doplnky 2004

² Tamtiež s. 11

Okres	Cesty [km], ktoré sú súčasťou:		
	"E" ťahov (E50)	Trás "TEM"	Multimodálnych a doplnkových koridorov "TEN-T"
Michalovce	27,806	27,806	27,806
Sobrance	21,402	21,402	21,402
Trebišov	15,473	15,473	15,473
Spolu Dolný Zemplín	64,681	64,681	64,681

Tabuľka 2 Dĺžky medzinárodných cestných ťahov prechádzajúcich cez územie Dolného Zemplína

Zdroj: SSC (údaje z roku 2006).

1.3.3 Cestné komunikácie na území Dolného Zemplína podľa dopravného významu

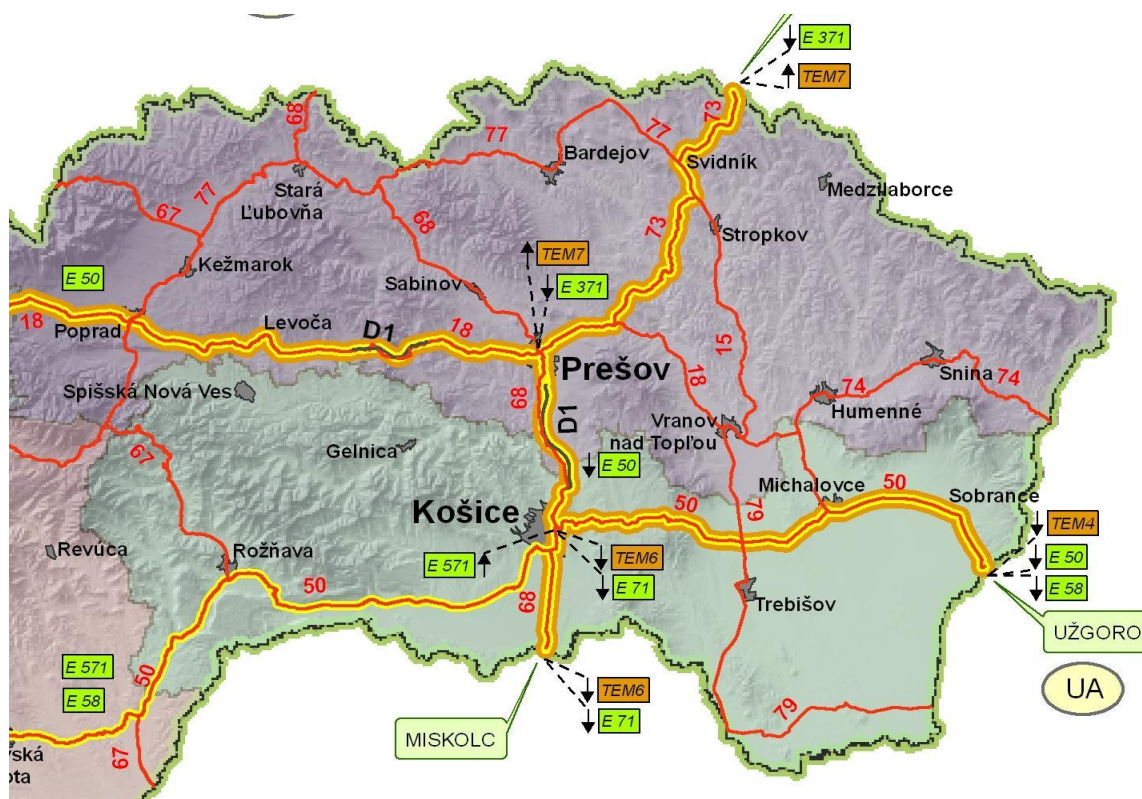
Z cestnej siete Košického kraja cesty v okresoch Dolného Zemplína tvoria 43 %. Z nižšie uvedeného rozdelenia cestnej siete vyplýva, že z celkovej dĺžky cestnej siete na Dolnom Zemplíne sa cesty I. triedy podieľajú 16 %, cesty II. triedy 18 % a cesty III. triedy 66 %. Diaľnice územím neprechádzajú.

- Diaľnice, rýchlostné cesty - v dĺžke 0 km
- cesty I. triedy - v dĺžke 169,301 km
- cesty II. triedy - v dĺžke 183,363 km
- cesty III. triedy - v dĺžke 681,573 km
- cesty spolu - v dĺžke 1034,237 km

Okres	Diaľnice a diaľničné privádzače	Cesty I. triedy	Cesty II. triedy	Cesty III. triedy	Spolu	Rozloha	Počet obyvateľov	Hustota cestnej siete	
	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	km ²	počet	km/km ²	km/1000 obyv.
Michalovce		48,874	114,942	223,905	387,721	1 019	109 322	0,381	3,547
Sobrance		21,402	29,493	128,966	179,861	538	23 447	0,334	7,671
Trebišov		99,025	38,928	328,702	466,655	1 074	104 460	0,435	4,467
Dolný Zemplín		169,301	183,363	681,573	1034,237	2631	237229	0,383	5,228
Spolu	5,325	366,651	586,198	1 420,917	2 379,091	6 751	770 508	0,352	3,088

Tabuľka 3 Cestné komunikácie na území Dolného Zemplína podľa dopravného významu

1.3.4 Napojenie územia Dolného Zemplína na medzinárodnú cestnú sieť

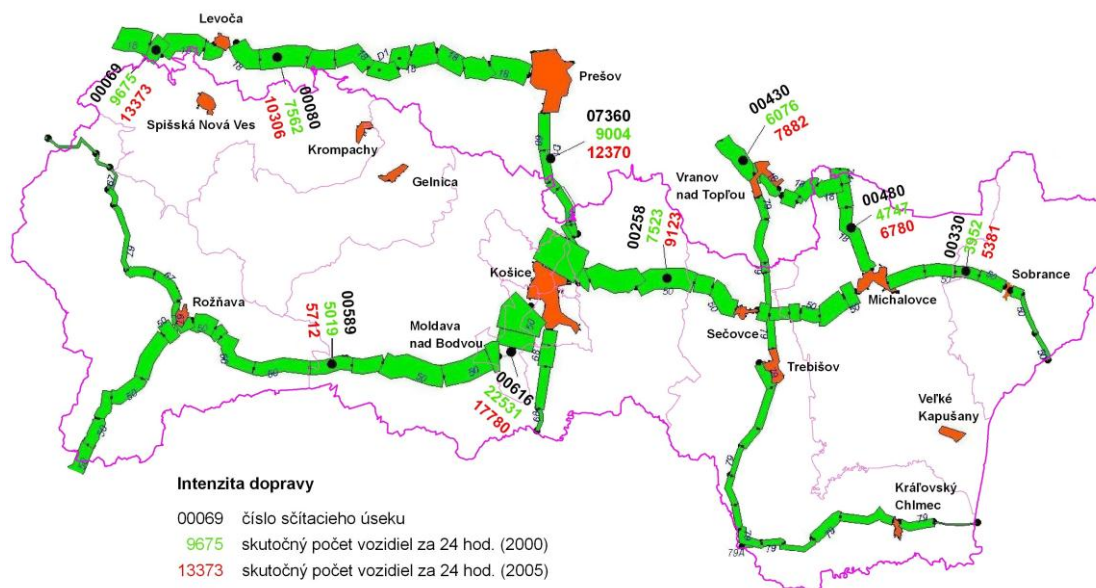

Obrázok 10 Napojenie územia Dolného Zemplína na medzinárodnú cestnú sieť

Od roku 2000 intenzita dopravy na vybraných úsekoch ciest I. triedy (I/50 a I/18) sa zmenila nasledovne:

- **I/18**: Nárast intenzity o 85%.
- **I/50**: Nárast intenzity o 20 až 80% na každom úseku,

Intenzita dopravy je najvyššia na cestách I/50 v okolí mesta Košice, ktorá s menším poklesom pokračuje ďalej v smere Košice – Michalovce.

Obrázok 11 Intenzita dopravy v Košickom samosprávnom kraji

Na území Dolného Zemplína najväčšia intenzita cestnej premávky je na ceste E-50 na trase Košice – Vyšné Nemecké prechádzajúcej cez Michalovce, kde sa zlieva s cestnou trasou zo severu – Humenného a Vranova nad Topľou.

Obrázok 12 Intenzita dopravy Dolného Zemplína

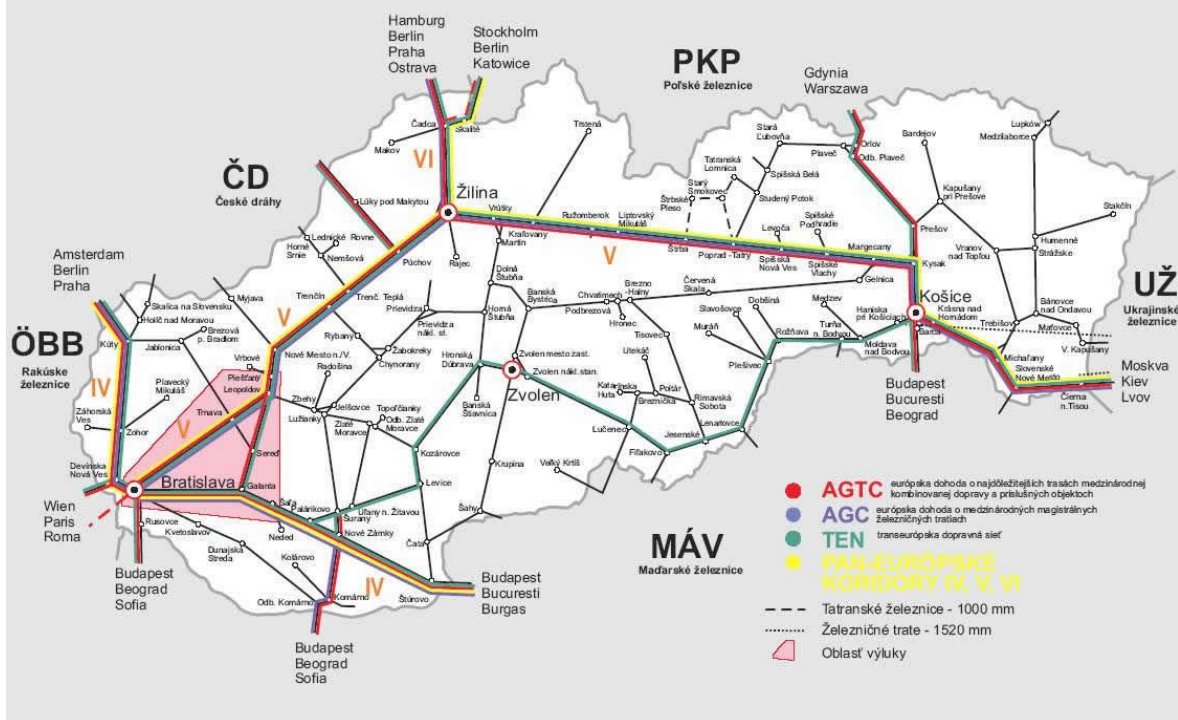
1.4 Železničná doprava

Obrázok 13 Medzinárodné koridory v sieti ŽSR
Zdroj: ŽSR.

Cez územie regiónu od Trebišova do Bánoviec nad Ondavou, Michalían až Čiernej nad Tisou vedie elektrifikovaná železničná trať, resp. širokorozchodná trať Košice – Čierna nad Tisou. Problémom je doteraz neelektrifikovaný úsek železničnej trate Bánovce nad Ondavou cez Michalovce, Strážske, do Humenného, ktorou je celý región pripojený na II. a III. hlavný ťah SR a na medzinárodné železničné trate Košice – Kechnec – Hidasnémeti MÁV a Prešov – Plaveč – Muszyna PKP, ale aj na hraničný prechod Palota s Poľskom. Zo Strážskeho vedie železničná trať smerom na Vranov nad Topľou a Prešov.

ZAČLENENIE ŽSR DO EURÓPSKÝCH ŽELEZNIČNÝCH KORIDOROV

Obrázok 14 Začlenenie ŽSR do európskych železničných koridorov

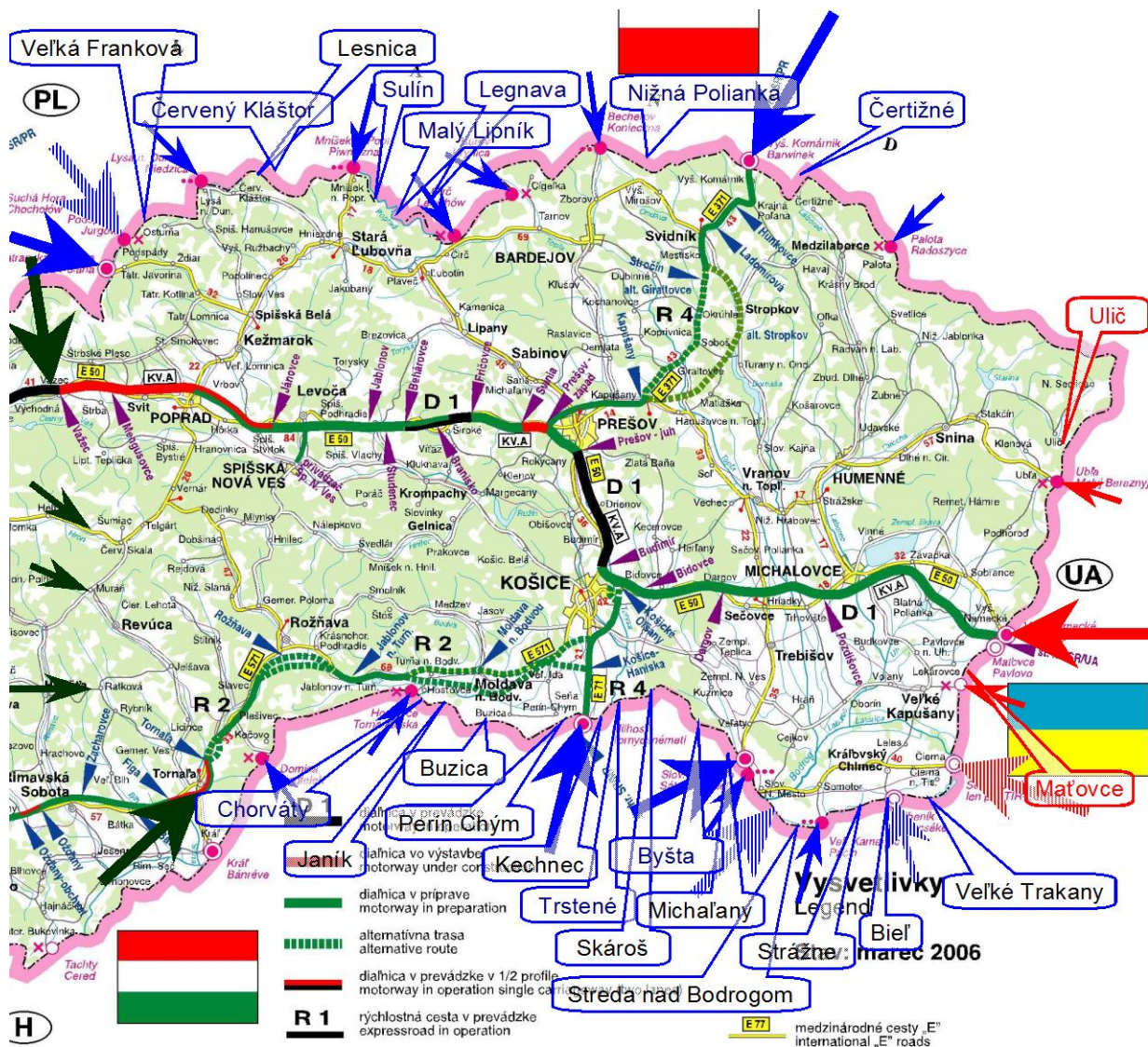
Zdroj: OP Doprava.

Schválená ÚPN – VÚC Košického kraja navrhuje v úseku Bánovce/Ond. – Strážske – Humenné elektrifikáciu trate a modernizáciu zabezpečovacieho zariadenia. Rovnaké technické zásahy sú navrhované na trati Strážske – Prešov.

1.5 Dostupnosť Dolného Zemplína zo zahraničia

Výhodou územia je, že je v okruhu 50-60 km je dostupné k cestným hraničným prechodom do Maďarska (Slovenské Nové mesto), Ukrajiny (Užhorod, Ubl'a) a Poľska (Palota, Dukla). V rovnakej vzdialenosti smerom na západ do vnútrozemia Slovenska sú dostupné krajské mesta – Košice a Prešov, ktoré sú diaľnicou, resp. rýchlostnými cestami spojené s Českou republikou a Západnou Európou.

Okrem existujúcich cestných hraničných prechodov sa postupne zriaďujú nové, ktoré v súčasnosti slúžia len na malý pohraničný styk, avšak je predpoklad ich rozšírenia.

Pre neobmedzený cestovný a tovarový styk	
Pre neobmedzený cestovný a obmedzený tovarový styk do 3,5 t	
Pre neobmedzený cestovný a obmedzený tovarový styk do 3,5 t - región	
Schengenská hranica neobmedzený cestovný a tovarový styk	
Schengenská hranica neobmedzený cestovný a obmedzený tovarový styk do 3,5 t	
Schengenská hranica – malý prihraničný styk	
Nevybudovaný – výhľad / farba podľa charakteru priechodu	

Obrázok 15 Dostupnosť Dolného Zemplína zo zahraničia

1.6 Stav osadenia informačných značiek na území Dolného Zemplína

Stav osadenia informačných značiek, ktorých ciele sa nachádzajú na území Dolného Zemplína je hľadiska potrieb cestovného ruchu neuspokojivý. Na cestách 1. triedy spájajúcich územie predmetného regiónu z okolitými regiónmi zodpovedá štandardnému dopravnému

značení. Hnedé informačné tabule sú osadené minimálne, čo potvrdzuje aj nasledujúci prehľad:

Obec	Umiestenie	Cieľové miesto
Michalovce	Hviezdoslava ulica	Hvezdáreň
Tibava	Cesta Tibava – Ubľa	Drevené kostolíky v Ruskej Bystrej a Inovciach
Svätá Mária	Cesta Zátin – Rad – časť Hrušov	Mŕtve rameno Tice
Veľké Kapušany	Hlavná	TIC
Vinné	Stredisko Slnečný lúč	Atraktivity strediska

Tabuľka 4 Existujúce osadenie hnedých tabúl

1.7 Charakteristika územia orientovaná na CR

Cestovný ruch na území Dolného Zemplína je v súčasnosti rozvinutý predovšetkým v mestských aglomeráciách (Michalovce, Sobrance, Trebišov, Veľké Kapušany, Strážske, Kráľovský Chlmec) a prírodných centrách cestovného ruchu (Zemplínska šírava, Vinianske jazero, Morské oko a okolie, Tokajská oblasť, Medzibodrožie, Použie).

Najvýznamnejším vodným tokom oblasti je rieka Tisa, ktorá je na celom jej slovenskom úseku splavná. Ďalšími významnejšími riekami regiónu sú Bodrog, Uh, Laborec, Ondava a na malom úseku aj Topľa. Je potrebné povedať, že využitie potenciálu vsl. riek na vodnú turistiku je zatiaľ iba v počiatkoch.

Významným fenoménom oblasti sú aj prírodné a umelé nádrže stojatých vôd (jazerá a priehrady). Z prírodných jazier je potrebné spomenúť Morské oko vo Vihorlate a jazero Izra na v úpätí Slanských vrchov. Obe majú značný význam pre rekreáciu, avšak Morské oko je národnou prírodnou rezerváciou (NPR) v rámci chránenej krajinskej oblasti (CHKO) Vihorlat a preto sú v ňom kúpanie, člnkovanie a rybolov zakázané. V oblasti Vsl. roviny sa vyskytujú viaceré riečne jazerá – mŕtve ramená riek Tisa, Bodrog, Latorica a Uh. Pokiaľ nie sú súčasťou chránenej prírody (CHKO Latorica), sú využívané ako prírodné kúpaliská, prípadne na účely rybolovu.

Z umelých nádrží je potrebné spomenúť najvýznamnejšiu Zemplínsku šíravu, Vinianske jazero a rybníky v Sennom.

Zemplínska šírava je pri svojej rozlohe 32,9 km² druhou najväčšou vodnou nádržou na Slovensku. Bola vybudovaná v prvej polovici šesťdesiatych rokov minulého storočia a od svojho dokončenia sa stala významnou rekreačnou oblasťou, priťahujúcou nielen domácich, ale aj zahraničných návštevníkov. Po výraznom poklese záujmu o Šíravu koncom deväťdesiatych rokov v ostatnom období sa prejavuje opäť nárast návštevnosti. Podľa regionalizácie CR v SR má Zemplínska šírava národný a perspektívne aj medzinárodný význam.

Vinianske jazero (rozloha: 8,5 ha, hĺbka 4 m), ktoré bolo pred vybudovaním Šíravy známou lokalitou vodnej rekreácie a je naďalej významnou atraktivitou cestovného ruchu.

Rybníky v blízkosti Senného boli vybudované v osemdesiatych rokoch ako refúgium – oddychová plocha pre sťahovavé vodné vtáctvo, sčasti aj pre účely chovu kačíc a rýb.

V súčasnosti patria chovné rybníky firme Dona, s.r.o., ktorá ich využíva na komerčný chov rýb; ostatné boli vyhlásené za Národné prírodné rezervácie z dôvodu ochrany vodného vtáctva. Rybníky boli zaradené aj do siete IBA (Important Bird Areas – významné vtáčie územie v blízkosti rybníkov je vybudovaný náučný chodník Senné – Iňačovce) a veže na pozorovanie vodného vtáctva.

V záujmovom území sú významne chránené krajinné oblasti

Chránená krajinná oblasť (CHKO) **Vihorlat** s rozlohou 4 383 ha patrí k významným chráneným oblastiam s viacerými cennými prírodnými rezerváciami (NPR) napr. Vihorlatský prales pod Kyjovom, Vihorlat (južne od kóty 1075,5 m n. m. Vihorlat) a i.

CHKO Latorica je po CHKO Záhorie druhým veľkoplošným chráneným územím nížinného typu krajiny a zaberá plochu 15 620 ha. Zahŕňa hlavný tok Latorice a dolnú časť toku Laborca a Ondavy so sústavou slepých ramien a priľahlými lužnými lesmi a aluviálnymi lúkami.

Lokalita Senianske rybníky zahŕňa v sebe Národnú prírodnú rezerváciu, sústavu chovných rybníkov a okolité lúky. V katastrálnom území obcí Iňačovce, Blatná Polianka a Senné bola vybudovaná sústava rybníkov s rozlohou 700 ha, predstavujúcu mimoriadne cenné a významné územie z dôvodu výskytu vodného a pri vode žijúceho vtáctva a jedinečnú oddychovú lokalitu na jarňom a jesennom migračnom ťahu.

Jovsianska hrabina (kat. ú. Jovsa – 157,6 ha) sa nachádza južne od Vihorlatu a južne od obce Jovsa. Oblasť bola vyhlásená kvôli ochrane chránených druhov flóry bledule jarnej a korunbovky strakatej.

Kašvar (kat. ú. Ladmovce – 116,4 ha)

Tvorí hranicu s Maďarskom a zahŕňa územie hlavných tokov s priľahlými lužnými lesmi, lúkami a pasienkami. ojedinelý excentrický vápencový ostrov s bohatou a zaujímavou vápnomilnou a teplomilnou vegetáciou.

Kopčianske slanisko (kat. ú. – Zemplínske Kopčany – 9,05 ha)

Územie sa nachádza juhovýchodne od obce Zemplínske Kopčany. Oblasť bola vyhlásená kvôli vysokému obsahu soli v pôde.

Latorický luh I (kat. ú. Boťany – 40,7 ha)

Latorický luh II (kat. ú. Boťany – 15,1 ha)

Predstavujú lesné porasty vrbových jelšín a brestových jasenín v inundačnom území rieky Latorica s rozlohou 35 754 ha.

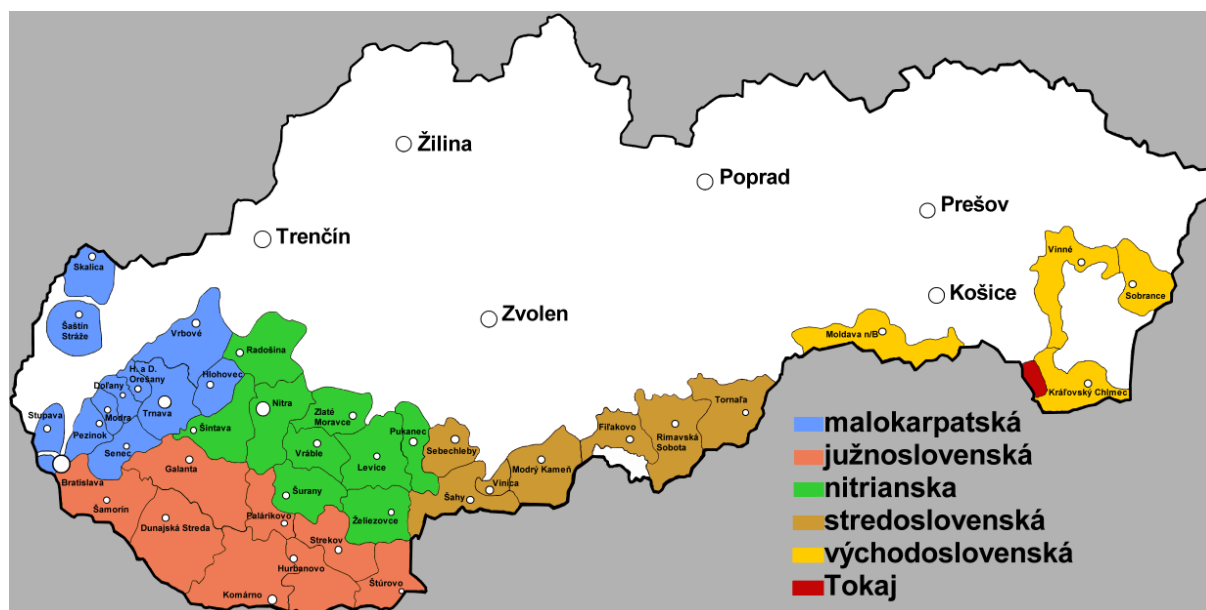
Tajba (kat. ú. Streda nad Bodrogom – 27,36 ha)

Mŕtve rameno Bodrogu predstavuje ukážku dnes už vzácnych pozostatkov močiarnych spoločenstiev na území Medzibodrožia. Vyskytuje sa tu pravidelne rozmnožujúca kriticky ohrozená korytnačka močiarna.

Prírodné rezervácie

Biele jazero (kat. ú. Svätá Mária – 7,2 ha), **Bol'ské rašelinisko** (kat. ú. Bol' – 13,6 ha), **Dlhé Tice** (kat. ú. Svinice a Zátin – 46,8 ha), **Chlmecká skalka** (kat. ú. Oreské, m.č. Chlmec – 1,10 ha), **Horešské lúky** (kat. ú. Malý Horeš – 6,94 ha), **Kopčianske slanisko** (kat. ú. Kopčany – 9,04 ha), **Krátke Tice** (kat. ú. Vojka – 17,4 ha), **Machnatý vrch** (kat. ú. Rem. Hámre – 3,18 ha), **Ol'chov** (kat. ú. Ložín – 19,58 ha), **Opuchov** (kat. ú. Ložín – 19,58 ha), **Ortov** (kat. ú. Pavlovce nad Uhom, m.č. Čierne pole – 14,84 ha), **Poniklecová lúčka** (kat. ú. Malý Horeš – 0,4 ha), **Raškovský luh** (kat. ú. Malé Raškovce – 12,23 ha), **Slavkovské slanisko** (kat. ú. Slavkovce – 11,77 ha), **Tarbučka** (kat. ú. Streda n/Bodrogom, Malý a Veľký Kamenec, Somotor – 10,9 ha), **Veľké jazero** (aj Zelené jazero) kat. ú. Vojka – 8,04 ha), **Zatínsky luh** (kat. ú. Zátin – 66,1 ha), **Zemplínska jelšina** (kat. ú. – 51,4 ha), **Vinianska stráň** (kat. ú. Vinné – 28,2 ha), **Vysoká** (kat. ú. Kráľovský Chlmec), **Madaraška (Vtáčie)** (kat. ú. Kráľovský Chlmec), **Čierna hora** (kat. ú. Kráľovský Chlmec, Plešany)

Východoslovenská vinohradnícka oblasť sa delí na michalovský, sobranecký a kráľovsko-chlmecký vinohradnícky rajón. Tokajská vinohradnícka oblasť je zo slovenských oblastí najmenšia, je však unikátna nielen v slovenskom, ale aj v európskom kontexte. Vinárske oblasti sú zaujímavými lokalitami cestovného ruchu, preto sú vytvorené vínne cesty.

Obrázok 16 Prehľad vinohradníckych oblastí na Slovensku³

V súčasnosti jedine v tokajskej vinohradníckej oblasti sú realizované produkty cestovného ruchu na Tokajskej vínnej ceste.

³ Zdroj: Wikipédia, 2008

Kultúrno-historické pamiatky

Brehov

Sú zvyšky malého murovaného hrádku na okraji kopca Várička (160 m n. m.) 200 m severne od obce nad kláštorným kostolom. Hrádok pochádzal asi zo 14. stor., zanikol počas bratríckych bojov.

V Cejkove sa nachádzajú zvyšky hradu na kužeľovitom návrší Várhed' (215 m n. m.). Bol postavený niekedy po r. 1316, zničený bol v priebehu Thököllyho povstania v r. 1673.

Hrad v Kráľovskom Chlmci

Hradný kaštieľ Csonkavár v Kráľovskom Chlmci, bol postavený Petrom Perényim po moháčskej bitke – prvé písomné zmienky sú z roku 1530

V Choňkovciach – nový Tibavský hrad sú zvyšky nevelkého hradu v polohe Hradzisko (330 m n. m.) na skalnatom hrebeni Borola cca 3 km SV od obce. Hrad postavený pravdepodobne v 2. pol. 14. stor. prevzal úlohu staršieho hradu v Podhorodi, zanikol asi po r. 1418.

Na mieste sztárayovského kaštieľa v Michalovciach stál zrejme starší hrad, ktorý sa vyvinul z veľmožského dvorca, ktorý tu bol v 11. – 12. stor. Hrad vznikol zrejme v 13. storočí, neskôr z neho opravami a prestavbami vznikol kaštieľ.

Parič

Zrúcanina nížinného (vodného) hradu Parič v zámočkom parku na V okraji Trebišova. Hrad vznikol pri osade, ktorej meno prevzal a neskôr po spojení s mestekom sa nazýval aj trebišovským hradom. Najprv mal asi drevozemný charakter, od začiatku 14. stor. bol murovaný. Hrad zohral úlohu v 15. – 16. storočí počas bratríckych bojov. Thökölly ho dal v r. 1686 vyhodit' do povetria.

Hrad nad obcou Bačkov Parustan (Purušťan) je v strednej časti Slanských vrchov, postavený na vrchole hrebeňa (610 m n.m.). Vznikol asi na rozhraní 13. – 14. stor., kvôli odľahlej polohe bol opustený už asi v 15. stor.

Starý Tibavský hrad v Podhorodi

má zvyšky základov hradu na strmom brale (s kameňolomom) bradlového pásma (405 m n.m) ihneď pri SV okraji obce. Podľa charakteru stavby a nájdeného materiálu sa predpokladá vznik na prelome 13. a 14. stor. Hrad zničili vojská Karola Róberta asi v r. 1321. Hrad už nebol obnovený, ako náhrada poslúžil nový hrad pri Choňkovciach.

Zrúcanina gotického renesančne upraveného hradu Veľký Kamenec – Kevežd (Kövesd) na skalnatom návrší (132 m n.m.) na V okraji obce. Hrad bol postavený začiatkom 14. stor. (prvýkrát spomínaný v r. 1323). Vystriedal viacerých majiteľov, zanikol počas Vesselényiho povstania v r. 1673.

Hrad Vinné

Je zrúcanina na homoľovitom kopci sopečného pôvodu (325 m n.m.) asi 1,5 km SZ od obce. Obec je staršia, hrad vznikol pred r. 1312, keď bol počas bojov Omodejovcov s kráľom Karolom Róbertom poškodený. Mal viacerých majiteľov (prvými boli Kaplonovci, neskôr Sztáraiovci. Počas bojov kráľa Mateja Korvína s poľským kráľom Kazimírom bol poškodený, ale majitelia ho provizórne opravili. Po povstaní Františka II. Rákocziho bol z bezpečnostných dôvodov zbúraný a menil sa na zrúcaninu. Keďže nebol veľmi zmenený neskoršími prestavbami, je typickým príkladom stredovekej pevnostnej architektúry.

Zvyšok župného hradu **Zemplín**, nachádzajúci sa na rozľahlom plochom návrší staršieho hradiska (121 m n.m.). Okraje návršie zvyšujú 5 m vysoké valy, ktoré ukrývajú drevozemné hradby pôvodne keltsko-dácke, neskôr slovanského hradiska. Od 11. stor. sa stáva župným centrom – hradom. V 12. stor. v ňom postavili románsky kostol, v 13. stor. sa stal aj centrom župnej cirkevnej správy. Vystriedali sa v ňom viacerí majitelia (Peter, syn Petéňa, Drugethovci, Perényiovci). Počas protihabsburských povstaní bol viackrát vypálený a od začiatku 18. stor. bol už pustý. Od r. 1754 bol sídlom župných úradníkov „župný dom“. Ďalej na území Dolného Zemplína sa nachádzajú

Hrádky a hradiská

Beša

Slovanské hradisko, obec v minulosti nazývaná aj Gradišče, Hradišče.

Koňuš

V lokalite vrchu Starý Koňuš (836 m n.m.) zvyšky hradiska útočiskového typu.

Kusín

Na lokalite Hrádok (556 m n.m.) sa nachádza rozsiahle slovanské hradisko útočiskového typu (refúgium), ktoré súviselo s osídlením v priestore dnešných Veľkých Revíšť.

V obciach Brehov, Budkovce, Cejkov, Malčice, Michalovce, Oborín, Sečovce, Kazimír, sa nachádzajú zvyšky hradísk alebo hrádok.

Pre využitie v CR majú význam aj kláštor Brehov, Leles, Michalovce a ranogotický kostol Svätého kríža – Senderov.

V brehovskom kláštore sa počas celého roka organizujú rôzne podujatia s duchovnou tematikou. Hlavne v letnom období je kláštor využívaný na letné tábory detí. V priestoroch kláštora je vytvorené Františkánske centrum stretnutia a dialógu so zameraním na duchovné cvičenia. Táto kultúrna pamiatka je sprístupnená pre návštevníkov, s možnosťou sprevádzania po areáli kaštieľa.

Kláštor v Lelese – najstarší kláštor na Zemplíne – premonštrátske prepošstvo v Lelese, zasvätené sv. Krížu, bol založený vacovským biskupom Boleslavom v r. 1188 – 1212. Pôvodná stavba bola počas tatárskeho vpádu ťažko poškodená alebo zničená, ale krátko potom bola obnovená. V priebehu 14. a 15. storočia bol objekt postupne rozšírený a v roku 1533 opevnený v rokoch 1623 – 1639 bol rozšírený o vežu nad vstupným portálom. V roku 1896 ešte renovovali konvent, ktorý bol po roku 1950 necitlivo adaptovaný na školu. Kostol nájdenia sv. Kríža, postavený v rokoch 1315 – 1366, tvorí južné krídlo kláštora. Stavba bola v 17.-18. storočí barokizovaná a v roku 1892 renovovaná. Súčasťou kláštora je aj románska kaplnka sv. Michala, postavená súčasne s kláštorom v druhej polovici 12. storočia, neskôr v 14. storočí ozdobená gotickými freskami. Počas reformácie boli v roku 1556 zničené gotické klenby aj okná. Maľby boli veľmi poškodené, no vďaka premonštrátom sa podarilo interiér kaplnky so vzácnymi freskami zreštaurovať.

Kláštor Redemptoristov v Michalovciach – sú v ňom uložené sv. relikvie – ostatky blahorečeného Metoda Dominika Trčku.

Kostol Svätého kríža – Senderov – je ranogotická zrúcanina, ku ktorej vedie značený turistický chodník.

Kaštiele a kúrie

Kaštiele a kúrie sa nachádzajú v nasledujúcich obciach Dolného Zemplína; Bánovce n/O., Biel, Borša, Budkovce (Národná kultúrna pamiatka), Drahňov, Hraň, Jenkovce, Klin n./B., Lastovce, Malá Tŕňa, Malčice, Michalovce, Pavlovce n/U (jazdiareň), Pozdišovce, Pribeník, Rakovec n./O., Remetské Hámre, Senné, Slivník, Staré, Strážske, Streda n./B., Tibava, Trebišov, Trnava pri L., Veľká Tŕňa, Veľký Horeš, Viničky, Vinné, Vojany, Vojka, Vrbnica, Zátin.

Kaštieľ v Pribeníku

Patrí k architektonickým skvostom Medzibodrožia, je pamiatkovo chránený. Bol postavený v r. 1798 rodinou Majláthovcov, známou dobročinnosťou. Koncom 19. storočia bol prestavaný do súčasnej podoby a v tomto roku bol rekonštruovaný z fondov KSK.

V Budkovciach sa nachádza kúria rodiny Wiczmándy (jeden z dvoch významných rodov obce (Buttaky /Wiczmándy)).

Z kostolov na Dolnom Zemplíne, predstavujúcich významné kultúrno-historické pamiatky, patrí medzi turistami najviac navštevované rímskokatolícky goticko-renesančný kostol v Ruskej (s druhou loďou pristavanou v r. 1912 – 1920), v ktorom bol v r. 1572 pochovaný slávny egerský hradný kapitán István Dobó. V r. 2008 boli jeho telesné pozostatky, objavené počas opravy podlahy kostola v krypte, slávnostne znovu pochované v rekonštruovanom náhrobku v chráme.

Vysokú a pravidelnú návštevnosť má aj gréckokatolícky kostol v podvihorlatskej obci Klokočov, ktorý má charakter pútnického miesta. Kostol je navštevovaný kvôli zázračnej plačúcej ikone Bohorodičky.

Drevené kostolíky

Drevené kostolíky sú súčasťou kultúrnej tradície východného cirkevného obradu a na Dolnom Zemplíne dopĺňajú sieť sakrálnych stavieb tohto typu nachádzajúcich sa na severovýchode Slovenska.

Ruská Bystrá – Gréckokatolícky drevený kostol sv. Mikuláša – biskupa. Kostolík patrí medzi objekty vyhlásené za Národnú kultúrnu pamiatku. V roku 2008 bol zapísaný s ďalšími 7 drevenými kostolmi Karpatského oblúka do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Dodnes sa v ňom konajú bohoslužby.

Inovce – Gréckokatolícky kostolík sv. Michaela Archanjela z roku 1836, vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku.

Synagógy, židovské cintoríny

Nachádzajú sa v mestách – Kráľovský Chlmec – synagóga a cintorín, Michalovce – cintorín pod Hrádkom, Sobrance a v obciach Vyšná Rybnica, Krásnovce, Zbudza.

Rotundy

Zachovaná románska rotunda sa nachádza v Michalovciach. V obci Lesné je potrebná jej rekonštrukcia.

Obytné ľudové domy sa zachovali sa v obciach Petríkovce, Žbince.

Na území Dolného Zemplína sa nachádza niekoľko významných parkov s cudzokrajnými drevinami.

Park v Michalovciach (pri Zemplínskom múzeu) je historickým parkom kaštieľa Sztárayovcov. Predstavuje anglický park. Bol založený v polovici 19. stor. ako prírodne krajinársky park s pravidelnou parterovou úpravou nástupného priestoru. V parku sa nachádza asi 60 exemplárov vzácných a zaujímavých druhov drevín.

V **Pavlovciach n/U** sa nachádza lesopark s rozlohou 12 ha s miestnym amfiteátrom a futbalovým ihriskom.

Park v Pribeníku sa nachádza v okolí kaštieľa, v ktorom v súčasnosti sídli Stredná odborná škola, ktorá je známa chovom koní a organizovaním medzinárodných parkúrových pretekov.

V **Rakovci n/O** sú dominantnými drevinami parku dub letný a dub zimný, zo zaujímavých jedincov možno spomenúť orechovec jaseňolistý. Najmohutnejším stromom parku je lipa veľkolistá.

Park v Strážskom bol založený koncom 19. storočia. Je to typický feudálny park s výrazným vplyvom sentimentálneho romantizmu. Park je rozlohou najväčším mestským parkom okresu Michalovce s raritou – zvyšky topoľa bieleho. Jeho vek sa odhaduje na 200 rokov. V parku je nádherný exemplár pagaštana konského – najmohutnejší v okrese.

Park v Trebišove – mestský historický park bol založený v 18. storočí. Vyvíjal sa na z lužného lesa a je súčasťou pamiatkovej zóny mesta. V ostatných dvoch storočiach priestorovo izoloval a chránil historicky hodnotné objekty a časti mesta pred živelnou zástavbou, ale tiež vytvoril hodnotné životné prostredie v strede mesta so vzácnym stromovým porastom. V strede historického parku rozprestiera sa nížinný vodný hrad Parič (Arx Paris, Castrum Paris).

Z pohrebných kaplniek na území Dolného Zemplína má pre CR najväčší význam Mauzóleum grófa Júliusa Andrássyho v Trebišove, keďže sú tu pochovaní Július Andrássy st. s manželkou Katarínou, rodenou Kendeffyovou a ich syn Teodor Andrássy. Július Andrássy st. bol ministerským predsedom Uhorska a zároveň povereným ministrom domobrany až do roku 1871. Cisár František Jozef I. ho 14.11.1871 vymenoval za ministra zahraničia Rakúsko-uhorskej monarchie.

Pohrebné kaplnky sa zachovali aj v Drahňove, Michalovciach – na Hrádku a Pozdišovciach.

Medzi pamiatkovo chránené objekty v meste Michalovce patria: pohrebná kaplnka Starayovcov na Hrádku, vojenský cintorín – 2. sv. vojny, Moussonov dom, bývalé objekty; hotela Zlatý býk, radnice mesta, Bistra, Roľníckej banky, Tatrabanky, Pod kupolou, bývalého kina Mier. V súčasnosti sú všetky tieto objekty využívané na komerčné, resp. verejné zariadenia a reprezentačné účely.

Do pamiatkovej zóny mesta Trebišov sa zaraďuje historický park a objekty v jeho bezprostrednom okolí a to: hrad Parič, základy stredovekého kostola Sv. Ducha, rímskokatolícky kostol Navštívenia Panny Márie, gréckokatolícky chrám Nanebovzatia Panny Márie, Pavlínsky kláštor, kaštieľ s hospodárskymi budovami, mauzóleum grófa Júliusa Andrássyho, súsošie Immaculaty a archeologické lokality z praveku a stredoveku.

Múzeá

Väčšina múzeí je prevádzkovaná celoročne. Majú bohatý zbierkový fond a zodpovedajúci počet odborných pracovníkov.

Zemplínske múzeum Michalovce

Zemplínske múzeum v Michalovciach vzniklo v roku 1957 ako Zemplínske vlastivedné múzeum, pričom od roku 1965 pôsobí pod dnešným názvom. Zbierka a expozície múzea sú umiestnené v priestoroch barokovo – klasicistického kaštieľa šľachticov zo Starého a z Michaloviec. Kaštieľ vznikol v 17. storočí prebudovaním staršieho hradu, naposledy bol prestavaný v 30. rokoch 19. storočia, kedy dostal dnešnú podobu. Zemplínske múzeum dokumentuje živú a neživú prírodu, celkový kultúrno-historický a hospodársky vývoj zemplínskeho regiónu.

Literárne múzeum P. Horova

Expozícia bola sprístupnená v roku 1987 a je umiestnená v budove bývalej základnej školy v Bánovciach nad Ondavou. Dokumentuje osobnosť básnika Pavla Horova, jeho literárne dielo a aktivity na Zemplíne. Druhým tematickým celkom expozície sú rodáci P. Horova a ich literárna činnosť.

Vlastivedné múzeum Trebišov

Vlastivedné múzeum vzniklo v roku 1954 v Sečovciach, v Trebišove pôsobí od roku 1981. Múzeum zhromažďuje a sprístupňuje doklady o vývoji trebišovského okresu, pričom sa špecializuje na dediny poľnohospodárstva a tokajského vinohradníctva na východnom Slovensku. Jeho sídlom je kaštieľ, ktorý dal postaviť v roku 1786 gróf I. Csáky v barokovo – klasicistickom slohu zo zvyškov hradu Parič.

Mestské múzeum Veľké Kapušany

Je nové múzeum s modernou architektúrou a vybavením, ktoré vzniklo ako súčasť turisticko-informačného centra. V muzeálnej časti sa nachádza pôvodný nábytok a náradie, ktoré miestni obyvatelia používali k svojmu životu.

Múzeum gitár Sobrance

Je to jediné gitarové múzeum v Európe a druhé na svete. Ďalšie sa nachádza v americkom Nashville. Návštevníci si tu môžu prezrieť takmer kompletnú zbierku elektronických gitár (asi 120 kusov) z obdobia rokov 1947 – 1980.

Vlastivedné múzeum Kráľovský Chlmec

Je regionálnym múzeom Medzibodrožia a Použia. Jeho zbierkový fond je orientovaný na daný región.

Veľké Trakany – soľný dom

Baroková budova bývalého soľného úradu. Pôvodne tu bol prístav pre lode a plte, zväžajúce soľ z Východných Karpát. V obnovennej budove je expozícia pastierskeho umenia, tradícií ťažby soli, etnografie a miestopisu obce a okolia.

Technické pamiatky regiónu

V regióne sa nachádzajú technické pamiatky, ktoré sú zaradené do zoznamov technických pamiatok. Technický stav pamiatok je značne rozdielny a väčšina z nich si vyžaduje rekonštrukciu.

Hnojné – vodný mlyn, t.č. sa nevyužíva.

Pozdišovce – mlyn, pochádza z obdobia približne 1. tretiny 19. storočia, t.č. sa nevyužíva. Je chránenou technickou pamiatkou.

Ptrukša – raritný lanový most spája obce Boťany a Ptrukša cez Latoricu a je v prevádzke od roku 1968. Slúži ako významná cestná skratka k železničnej prekládkovej stanici v Čiernej nad Tisou. Túto atrakciu vyhľadávajú cykloturisti zo Slovenska, Maďarska, Čiech a Ukrajiny.

Remetské Hámre – pozostatky úzkokoľajky lesnej železnice tzv. „drevenky“, zo začiatku 20. storočia, ktorá spočiatku slúžila na odvoz panstva na loveckú chatu pri jazere Morské oko a neskôr na zvoz dreva na pílu v Remetských Hámroch. V rokoch 1922 až 1924 bola trať zrekonštruovaná a predĺžená až do Michaloviec. V obci sa nachádza motorová mašina a dva opleny (klaničák – špeciálny vagón na zväžanie dreva).

Ruskovce – vodný mlyn, z pôvodného mlyna sa zachovala turbína (z r. 1589) t.č. sa čiastočne využíva ako súčasť malej vodnej elektrárne.

Trnava pri Lab. – kamenné mostíky, ktoré dodnes slúžia svojmu účelu. Sú evidované v Ústrednom zozname technických pamiatok SR.

Tokajské pivnice – Podzemné tufové pivnice nachádzajúce sa v obciach Malá Trňa, Veľká Trňa a Viničky – typické podzemné pivnice vykopané v tufovej pôde (r. 1567), pôvodne slúžili ako úkryt pred nájazdmi vojakov Osmanskej ríše. Dnes slúžia ako jedinečná forma skladovania a dlhoročného dozrievania vína s konštantnou teplotou v priebehu celého roka. Tokajské vinárske obce disponujú niekoľko kilometrovými podzemnými pivnicami, ktoré sú na Slovensku chránené ako technické pamiatky.

Viničky - železný priehradový most cez rieku Bodrog.

Vyšná Rybnica – vodný mlyn, postavený v r. 1947, t.č. sa nevyužíva.

Galérie

Galéria zemplínskeho osvetového strediska Michalovce

Malá galéria MsKS Michalovce

Fotogaléria Róberta a Cornella Capa Veľké Kapušany - Stála expozícia svetoznámych amerických fotografův.

Analýza konkurencie

Dolný Zemplín má špecifickú geografickú polohu. Je súčasťou schengenského priestoru. Územím prechádzajú dôležité komunikačné tepny medzi Európskou úniou a Ukrajinou a Ruskom, čo je prirodzeným dôvodom zvýšeného pohybu turistov prechádzajúcich Dolným Zemplínom z Východu. Vybudovanie širokej produktovej ponuky turistických služieb vytvára príležitosť pre ich zdržanie na území regiónu. Na druhej strane nevýhodou územia je smerovanie pohybu návštevníkov zo Západu, ktorí považujú východné územie Slovenska za neznáme a predovšetkým vzdialené. Prispieva k tomu aj komplikovaná dopravná dostupnosť územia Dolného Zemplína zo západných častí vyspelejšej Európy.

Územie Dolného Zemplína ponúka jedinečné príležitosti pre cestovný ruch. Takými je ponuka rekreácie pri vode a vínny turizmus v tokajskej oblasti. V tomto smere z okolitých regiónov vytvára konkurenciu len severovýchodná časť Maďarska, ktorá disponuje širokou ponukou skoro identickou ponukou v oblasti cestovného ruchu. Odlišnosť spočíva v ponuke rekreácie pri termálnych vodách.

V rekreácii pri vode čiastočne konkuruje rekreačná oblasť Domaša a okrajovo na severe aj Sninské rybníky. V rámci Slovenska sú to predovšetkým Oravská priehrada, Liptovská Mara a Senecké jazero.

Región Dolného Zemplína v porovnaní s okolitou konkurenciou zaostáva v oblasti dĺžky vybudovaných špeciálnych cyklotrás, ponuke vidieckej turistiky a agroturistiky,

kúpeľníctve. Formy prírodného a kultúrneho turizmu sú porovnateľné s možnosťami dostupnými na Slovensku.

1.8 Analýza cieľových skupín

Z analýzy návštevníkov Dolného Zemplína vyplýva, že rozhodujúci podiel na turistickom ruchu tvorí pobyt pri vode, prírodný a kultúrny turizmus. Osobitnú skupinu tvoria domáci a zahraniční návštevníci Tokajskej oblasti, ktorí prichádzajú kvôli jedinečnosti tokajských vín a agroturistiky.

Štát trvalého pobytu	KSK spolu	DOLNÝ ZEMPLÍN				
		% podiel v rámci KSK	Spolu	z toho		
				Michalovce	Sobrance	Trebišov
Spolu	321 774	20,63	66 379	50 990	1 415	13 974
v tom:						
Slovenská republika	213 052	25,00	53 265	39 866	1 173	12 226
Cudzinci	108 722	12,06	13 114	11 124	242	1 748

Štatistika cestovného ruchu podľa okresov podľa územie, rok a typ ukazovateľa

	2008		2009		2010	
	Počet prenocovaní návštevníkov v ubyt. zariadeniach	Počet návštevníkov v ubyt. zariadeniach	Počet prenocovaní návštevníkov v ubyt. zariadeniach	Počet návštevníkov v ubyt. zariadeniach	Počet prenocovaní návštevníkov v ubyt. zariadeniach	Počet návštevníkov v ubyt. zariadeniach
Okres Trebišov	46824	22143	48 001	22 833	33 610	17 392
Okres Michalovce	126369	49052	111 951	39 273	94 267	33 732
Okres Sobrance	1896	1110	2 599	1 527	1 114	680
Dolný Zemplín	175089	72305	162551	63633	128991	51804

Tabuľka 5 Prehľad návštevníkov regiónu za rok 2007a roky 2008-2010

Z analýzy návštevníkov územia Dolného Zemplína vyplýva nasledujúce poznanie primárneho a sekundárneho cieľového trhu v jednotlivých centrách cestovného ruchu.

Primárny cieľový trh:

- SR – návštevníci s trvalým pobytom do vzdialenosti cca 100 km
- SR – organizované skupiny zo vzdialenejších regiónov
- organizované skupiny zo zahraničia

Sekundárny cieľový trh

- SR - návštevníci vzdialenejších regiónov SR nad 100 km
- SR - organizované záujmové skupiny
- organizované záujmové skupiny zo zahraničia

<i>Kritérium</i>	<i>Návštevníci</i>
<i>Podľa národnosti:</i>	- z Českej republiky - z Poľska - z Nemecka - z Maďarskej republiky - z Ukrajiny - z Dánska - z Talianska - z Ruska - z Francúzska - z Rakúska
<i>Podľa motivácie:</i>	- pobyt pri vode a vodné športy - pešia turistika - relaxačná turistika - vínný turizmus - poľovníctvo, rybárstvo - poznávací a kultúrno-historická - návšteva podujatí - športové aktivity - prechodné ubytovanie
<i>Podľa dĺžky pobytu:</i>	- jednodňová návšteva - víkendové pobyty - viacdenné pobyty
<i>Podľa štatútu:</i>	- samostatní návštevníci (jedinci, priatelia), partnerské dvojice - rodičia s deťmi - organizované skupiny (školy, záujmové spolky, kluby, športovci atď..)

Tabuľka 6 Analýza návštevnosti regiónu

Súčasný trend návštevnosti je tvorený predovšetkým z domácich návštevníkov. Dôvodom je predovšetkým stav ponuky produktov, úroveň marketingu, stav zariadení, pomer kvality a ceny poskytovaných služieb, ako aj celkového goodwillu subjektov poskytujúcich služby v oblasti cestovného ruchu.

1.9 Analýza problémov CR

Analýzou boli zadané problémy a prekážky cestovného ruchu. Ich riešenie povedie k výraznému zlepšeniu konkurencieschopnosti Dolnozemplínskeho regiónu s ostatnými destináciami CR na Slovensku.

Za kľúčové problémy rozvoja CR v regióne sú považované:

- absencia cestného prepojenia rýchlostnými komunikáciami a diaľnicou
- nedostatočná vybavenosť základnou infraštruktúrou a jej opotrebovanosť
- nevyhovujúci stav ciest, parkovísk, pláží a sociálnych zariadení v centrách CR

- *nedostatok komplexných produktov CR a ich vhodné umiestnenie na trhu CR*
- *nevyužitie geotermálnych zdrojov pre CR, absencia aquaparku*
- *chýbajúca doplnková infraštruktúra pre športových a rekreačných turistov*
- *chýbajúce atraktivity celosezónneho charakteru*
- *nedostatočná ponuka zábavných a voľnočasových aktivít, absencia účelových cyklotrás*
- *málo rozvinutý vidiecky turizmus a agroturizmus*
- ***neefektívny komunikačný systém** a budovanie image regiónu*
- *cielené negatívne mediálne výstupy v súvislosti s environmentálnou záťažou a novým industriálnym rozvojom*
- *prejavy nezdravej konkurencie v podnikateľskom prostredí*
- *trend poklesu návštevníkov*

2 Stratégia podpory cestovného ruchu v oblasti informačného potenciálu územia.

Východiskovým dokumentom pre rozvoj CR je Stratégia rozvoja cestovného ruchu na území Dolného Zemplína schválená v zastupiteľstve Košického samosprávneho kraja v roku 2010.

Vízia CR v Dolnozemplínskom regióne do roku 2020 okrem iného predpokladá „Funkčný, aktuálny a efektívny jednotný informačný systém vytvára ideálne podmienky pre oddych a alternatívne využívanie voľného času.“

Za prirodzené centrá cestovného ruchu v regióne Dolného Zemplína sú považované nasledujúce mestá a oblasti:

- Michalovce
 - Sobrance
 - Trebišov
 - Veľké Kapušany
 - Sečovce
 - Strážske
 - Kráľovský Chlmec
-
- Zemplínska šírava
 - Morské oko a okolie
 - Tokajská oblasť
 - Medzibodrožie
 - Použie

Stratégia cestovného ruchu pre územie Dolného Zemplína pre naplnenie rozvojového potenciálu a foriem cestovného ruchu vychádza z nasledovných východísk:

- cestovný ruch má potenciál stať sa významným segmentom ekonomického rozvoja regiónu,
- strategický rozvoj CR v kraji je založený na vytváraní podmienok jeho rozvoja v jednotlivých mikroregiónoch, pri rešpektovaní ich špecifik a v súlade s princípmi trvale udržateľného rozvoja.
- KSK finančne podporuje činnosť verejno-súkromných partnerstiev, ktoré vznikajú na územnom princípe, resp. podporovaných činnostiach,
- v michalovsko-sobraneckej a trebišovsko-tokajskej oblasti fungujú verejno-súkromné partnerstvá, ktoré koordinujú rozvoj a aktivity CR na svojich územiach a spolupracujú s KSK a samosprávou miest a obcí,
- kľúčoví aktéri majú záujem spolupracovať, vytvárať partnerstvá,
- rozvoj CR Dolnozemplínskeho regiónu má vlastnú výrazovú identitu rešpektujúcu špecifiká jednotlivých centier,
- programy a produkty CR sa orientujú na celoročné využívanie potenciálu územia a na nasledujúce oblasti:

- ✓ *Rekreácia pri vode*: pobyt pri vode a vodné športy: Zemplínska šírava, Uh, Laborec, Topľa, Ondava, Latorica, Bodrog
 - ✓ *Prírodný turizmus a poznávací turizmus*: Vihorlatské vrchy, Slanské vrchy a Zemplínske vrchy
 - ✓ *Vidiecky turizmus*: turisticko-poznávacie chodníky a cesty (podvihorlatský turisticko-poznávací chodník, tokajsko-zemplínska vínná cesta, michalovská historická špacírka, gastronomické slávnosti)
 - ✓ *Kultúrny turizmus*: návšteva múzeí, galérií, hradov, kúrií, kultúrnych pamiatok a podujatí
 - ✓ *Náboženský turizmus*: Klokočov, Senderov, Leles a ďalšie náboženské slávnosti a odpusty.
- trvalá orientácia na zlepšovanie kvality služieb a ľudských zdrojov vzdelávaním a zvyšovaním zručnosti,
 - poskytovanie certifikovaných ubytovacích a stravovacích služieb v certifikovaných zariadeniach s bohatou ponukou regionálnych a miestnych špecialít,
 - vyvážené využívanie prírodného potenciálu regiónu pre rozvoj poľovníctva, rybárstva a geoturizmu,
 - prioritná podpora vínného turizmu v Tokajskej a Zemplínskej oblasti,
 - záujem o spoločný marketingu regiónu a rozvoj spolupráce so susediacimi župami v Maďarsku a Zakarpatskej Ukrajine,
 - rozvoj CR je koordinovaný z úrovne KSK a inštitucionalizovaný, uprednostňovaný je komplexný destinačný manažment CR v regióne,
 - efektívny informačný systém v regióne poskytuje komplexné a aktuálne informácie a služby. Záujem o koordináciu organizovania regionálnych podujatí (jarmoky, kultúrne podujatia, a iné.)

V súlade s Novou stratégiou rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike sa predpokladá rozvoj cestovného ruchu na území Dolného Zemplína orientovaný na pobyt pri vode, vidiecky turizmus a vinárske aktivity.

Za kľúčové úlohy sú považované:

- nasmerovanie turistov zo Slovenska i zo zahraničia na územie Dolného Zemplína a zlepšenie ich orientácie pri návšteve lokálnych atraktivít
- trvalé skvalitňovanie systému poskytovania informácií a služieb pre návštevníkov
- budovanie lokálnych trás po území regiónu na cestách za príťažlivými produktmi CR

3 Audit potenciálu pre rozvoj CR a tvorby jeho produktov.

Na území Dolného Zemplína dominujú dve oblasti mimoriadne príťažlivé pre rozvoj cestovného ruchu:

Zemplínska šírava a Tokajská oblasť.

Obidve cieľové destinácie už v súčasnosti poskytujú širokú paletu produktov cestovného ruchu najmä spojené s pobytom pri vode a vinárskymi aktivitami. Obohatenie tohto potenciálu umožňuje prepojenie existujúcich produktov cestovného ruchu s ďalšími prírodnými, historickými a kultúrnymi atraktivitami regiónu.

Pobyt pri vode môže byť obohatený o nové produkty v prepojení Zemplínskej šíravy s jazerom Vinné ako i územím Zemplína pretekajúcimi riekami – Bodrog, Hornád, Laborec, Latorica, Ondava, Tisa, Topľa.

Podobné možnosti poskytuje prepojenie vinárskych aktivít v Tokajskej oblasti s michalovským, sobranceckým a kráľovsko-chlmeckým vinohradníckym regiónom. Veľké príležitosti poskytuje intenzívnejšia tvorba produktov cestovného ruchu v okresných mestách najmä v Michalovciach a Trebišove, ale aj v ďalších mestách ale i obciach regiónu.

To predkladá aj výrazne zlepšenie orientácie na danom území a najmä „odkrytie“ a spopularizovanie nasledujúcich lokálnych atraktivít:

3.1 Turistické miesta:

3.1.1 Hrad

- Zemplínsky hrad
- Jasenovský hrad
- Michalovský hrad
- Tibavský hrad
- Bačkovský hrad
- zrúcanina hradu Parič (v Trebišove)
- zrúcanina hradu Vinné, s výhľadom na Michalovce

3.1.2 Vodné plochy

- Zemplínska šírava
- Vinianske jazero
- Morské oko (Vihorlat)

3.1.3 Kultúra

- Zemplínske múzeum v Michalovciach
- Vihorlatské múzeum v Humennom
- Vlastivedné múzeum v Trebišove

3.1.4 Turistika

- Vihorlatské vrchy (chránená prírodná rezervácia)
- Bukovské vrchy
- drevené kostolíky v Ruskej Bystrej (zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO) a v Inovciach

- vinohrady v Tibave
- zrúcaniny hradu v Choňkovciach

3.1.5 Atraktívne a jedinečné miesta

- Najnižší bod: miesto odtoku rieky Bodrog zo Slovenska (94 m n.m.)
- Najstaršia obec: Ruská, okres Michalovce (rok 1195)
- Najnižšie položená obec: Klin nad Bodrogom, okres Trebišov (98 m n.m.)
- Obec s najväčším počtom obyvateľov: Pavlovce nad Uhom, okres Michalovce (4000 Obyvateľov)
- Iňačovské rybníky – refúgium – oddychová plocha pre sťahovavé vodné vtáctvo
Národná prírodná rezervácia vodného vtáctva – zaradená do siete IBA (Important Bird Areas – významné vtáčie územie
- Náučný chodník Senné – Iňačovce) a veže na pozorovanie vodného vtáctva.
- **Chránená krajinná oblasť (CHKO) Vihorlat** s viacerými cennými prírodnými rezerváciami (NPR) napr. Vihorlatský prales pod Kyjovom,
- **Vihorlat** (južne od kóty 1075,5 m n. m. Vihorlat) a i.
- **Chránená krajinná oblasť Latorica**
- *Jovsianska hrabina*
- *Kašvar*
- *Kopčianske slanisko*
- *Latorický luh I* (kat. ú. Boľany – 40,7 ha)
- *Latorický luh II* (kat. ú. Boľany – 15,1 ha)
- *Tajba*

Medzi prírodné rezervácie sú zaradené:

- **Biele jazero** (kat. ú. Svätá Mária – 7,2 ha)
- **Boľské rašelinisko** (kat. ú. Boľ – 13,6 ha)
- **Dlhé Tice** (kat. ú. Svinice a Zatin – 46,8 ha)
- **Chlmecká skalka** (kat. ú. Oreské, m.č. Chlmec – 1,10 ha)
- **Horešské lúky** (kat. ú. Malý Horeš – 6,94 ha)
- **Kopčianske slanisko** (kat. ú. Kopčany – 9,04 ha)
- **Krátke Tice** (kat. ú. Vojka – 17,4 ha)
- **Machnatý vrch** (kat. ú. Rem. Hámre – 3,18 ha)
- **Ol'chov** (kat. ú. Ložín – 19,58 ha)
- **Opuchov** (kat. ú. Ložín – 19,58 ha)
- **Ortov** (kat. ú. Pavlovce nad Uhom, m.č. Čierne pole – 14,84 ha)
- **Poniklecová lúčka** (kat. ú. Malý Horeš – 0,4 ha)
- **Raškovský luh** (kat. ú. Malé Raškovce – 12,23 ha)
- **Slavkovské slanisko** (kat. ú. Slavkovce – 11,77 ha)
- **Tarbucka** (kat. ú. Streda n/Bodrogom, Malý a Veľký Kamenec, Somotor – 10,9 ha)
- **Veľké jazero** (aj Zelené jazero) kat. ú. Vojka – 8,04 ha)

- **Zatínsky luh** (kat. ú. Zatín – 66,1 ha)
- **Zemplínska jelšina** (kat. ú. – 51,4 ha)
- **Vinianska stráň** (kat. ú. Vinné – 28,2 ha)
- **Vysoká** (kat. ú. Kráľovský Chlmec)
- **Madaraška (Vtáčie)** (kat. ú. Kráľovský Chlmec),
- **Čierna hora** (kat. ú. Kráľovský Chlmec, Plešany)

Existujúce cyklotrasy

TERMÁLNE VODY A KÚPELNÉ MIESTA – cyklotrasa by mala prechádzať lokalitami:

Trasa MK č.1: Sobranecké kúpele,

Trasa MK č.3: Rekreačné centrum Borša,

TOKAJSKÁ VÍNOHRADNÍCKA OBLASŤ – cyklotrasa kopíruje

Tokajskú vínnu cestu medzi bodmi Trebišov SR – Sároszpaták MR.

Trasa by mala prechádzať lokalitami:

Trasa GW č.1: Vlastivedné múzeum Trebišov – Autokemping Mária Veľaty – Čerhov – Veľká Tíňa – Malá Tíňa – Černochovej – Bara – Borša

Trasa GW č.2: Borša – Slovenské Nové Mesto – Katy – Čelejka – Bara – Borša

Trasa GW č.3: Borša – Viničky – Ladmovce – Zemplín – prameň Bodrogu a späť – Zemplín – Ladmovce – odbočka na rekreačné stredisko Hatfa – cez les do Bary.

Trasa GW č.4: Trasa vedie po násypoch rieky: Topľa, Trnávka, Ondava a Bodrog

ŽELEZNÁ CESTA

Trasa MK č.1: Remetské Hámre,

vedúca baníckymi a hutníckymi obcami, v ktorých sa zachovali pamiatky v podobe prírodného, spoločenského alebo kultúrneho významu.

4 Ciele a merateľné ukazovatele v oblasti informačného potenciálu.

4.1 Zadefinovanie jednotného priestorového informačného systému.

Jednotný informačný systém uplatňovaný v cestovnom ruchu umožňuje návštevníkom a užívateľom cestnej premávky včas identifikovať a následne sa orientovať v turisticky zaujímavom území. Je žiaduce, aby priestorové a orientačné informácie boli aktuálne, presné a lokálne atraktívne. Priestorové informácie majú splniť technické aj netechnické parametre a v podstate vychádzajú z geografických údajov a kultúrno-turistických informácií.

Formy riešenia priestorového informačného systému sú:

1. Orientačné smerové tabule (dopravné) pre značenie prístupu k jednotlivým pamiatkam a pre značenie trasy turistických ciest.
2. Priestorové informačné tabule sú vyhotovené v rozmere napr. 1600x1000 na stojkách a obsahujú vybrané informácie s priestorovou mapou regiónu doplnené grafickými symbolmi (piktogramami) a informácie o podrobnom informačnom systéme (kde ho môže návštevník dostať a ako ho vie využiť). Tieto priestorové informačné tabule majú obmedzené možnosti využitia všetkých informácií a preto obsahujú iba informácie navádzajúce na iný potrebný a detailný informačný systém.
3. Digitálny informačný systém je detailný systém, ktorý môže obsahovať všetky dostupné informácie doplnené navigačným systémom. Tento systém musí svojou štruktúrou a technickým vybavením zabezpečiť prvotnú databázovú náplň systému a stálu aktualizáciu údajov v záujmovom území.

Ďalej tento jednotný priestorový informačný systém musí zabezpečiť:

- Rýchly prístup a poskytnutie priestorových údajov
- Účinný a efektívny spôsob poskytovania priestorových údajov a informácií pre široký okruh používateľov v súlade s ich požiadavkami
- Priamy a voľný prístup používateľov k informáciám a tým zabezpečenú cestu prístupu ku všetkým verejným priestorovým údajom a informáciám

V tomto projekte sa jednotný informačný systém nebude budovať vo vyhlásených chránených územiach prírody. Realizáciou produktu sa budeme pohybovať v blízkosti dopravných komunikácií, ich ochranných pásiem a v intravilánoch obcí a miest.

V chránených územiach neplánujeme inštaláciu priestorových tabúl a dopravných orientačných tabúl. Pri realizácii jednotného informačného systému nedôjde k zmene prostredia. Dopravné orientačné tabule a priestorové informačné tabule budú vyžadovať pevný betónový základ a svojim prevedením môžu byť použité do vonkajšieho prostredia, ktoré nenarušujú. Digitálny informačný systém nemá vôbec žiadny vplyv na zmenu prostredia.

4.2 Identifikácia, poslanie, ciele a stratégia informačných systémov

4.2.1 Popis navrhovaného projektu

Jednotný priestorový informačný systém navrhujeme riešiť ako komplexné zabezpečenie informácií a odovzdanie týchto informácií v čo najkvalitnejšej forme.

- a) V prvej etape je potrebné vytipovať cieľové turistické miesta a umiestnenie informačných smerových tabúl. Tieto vytypovať podľa návštevných miest a hustotu určiť podľa danej lokality, aby návštevník nebol odkázaný na hľadanie cieľového miesta. Osadenie každej tabule bude posudzované individuálne. Dôležité je vyjadrenie dopravného inšpektorátu, ktorý najviac ovplyvní osadenie smerových tabúl. Za realizáciou umiestnenia smerových tabúl je potrebné poveriť správou a údržbou príslušnú správu ciest, resp. samosprávu.
- b) V druhej etape sa budú riešiť priestorové informačné tabule podľa návrhu v prílohe. Navrhujeme v prevedení platové alebo drevené. Lokalizácia priestorových informačných tabúl je uvedená v nasledujúcej kapitole, resp. prílohách. Na vyhotovenie sa vypracuje dokumentácia s návrhom lokality umiestnenia. Osadenie každej priestorovej informačnej tabule bude posudzované individuálne v zmysle stavebného zákona.
- c) V tretej etape sa zrealizuje digitálny informačný systém, ktorý bude súčasťou celého projektu.

4.2.2 Poslanie informačných systémov

Poslaním priestorového informačného systému Dolného Zemplína je poskytnutie jednotných a aktuálnych informačných údajov. Informačné systémy sú tvorené viac pre návštevníka regiónu. Preto poslaním priestorového informačného systému je oboznámiť s produktmi cestovného ruchu a vedieť odovzdať správnu informáciu. Vyžaduje si preto systematickú, sústavnú tvorivú činnosť, na spracovanie údajov a podanie informácie pôsobí už iba krátkodobu.

4.2.3 Ciele informačných systémov

Cieľom informačných systémov je čo najviac sprehľadniť a zefektívniť spracované údaje o území. Tieto údaje okrem spracovania na prezeranie a propagáciu majú aj priestorové, popisné a ďalšie vlastnosti.

Cieľom je navrhnúť jednotný informačný systém Dolného Zemplína, ktorý bude nástrojom rýchlej a kvalitnej informovanosti obyvateľstva a návštevníkov záujmových území. Pre zabezpečenie priestorového informačného systému môžeme rôzne kombinovať jednotlivé formy informačného systému:

- a) Na zabezpečenie orientácie a prístupov k ponúkanej lokalite využijeme orientačné smerové tabule, ktoré sú rozmermi normalizované ako dopravné tabule, ale majú hnedý podklad na rozlíšenie od informatívnych dopravných značiek. Nákras je v prílohe.
- b) Na ponuku priestorovej informácie v mieste s vyššou návštevnosťou navrhujeme priestorové informačné tabule. Ich cieľom bude ponúknuť región s príslušnou destináciou. Pre vyhotovenie bude dôležité použiť informácie, ktoré majú dlhšiu časovú nemennosť, aby vyhotovenie informačného podkladu bolo vždy aktuálne. Zároveň navrhujeme na priestorové informačné tabule umiestniť identifikáciu imidžu kraja, regiónu, jeho turistické logo a označenie informačnej tabule normalizovaným

„i“ v zelenom podklade. Turistické logo by malo byť navrhnuté a vizualizované na informačných tabuliach aj ostatných materiálov slúžiacich na prezentáciu a propagáciu regiónu.

4.3 Členenie dopravných značiek, ciele a údaje o cieľoch

Zvislé dopravné značky sa podľa významu členia do skupín

- a) výstražné značky (skupina A),
- b) značky upravujúce prednosť a dodatkové tabuľky s tvarom križovatky (skupina P),
- c) zákalové značky (skupina B),
- d) príkazové značky (skupina C),
- e) informatívne prevádzkové značky (skupina IP),
- f) informatívne smerové značky (skupina IS),**
- g) informatívne iné značky (skupina II),
- h) dodatkové tabuľky (skupina E).

Z nich sa táto štúdia zaoberá **návrhmi informatívnych smerových značiek skupiny IS a informatívnymi inými značkami skupiny II**, ktoré poskytujú účastníkovi cestnej premávky potrebné informácie dopravného významu alebo slúžia na jeho orientáciu.

Predkladaný návrh informatívnych smerových značiek pokrýva cestné komunikácie na celom území Dolného Zemplína vrátane hraničných prechodov. Koncepcia návrhu smerových značiek je postavená na štruktúre ciest, ktoré spájajú strediska cestovného ruchu na vymedzenom území.

4.3.1 Informatívne smerové DZ – ciele a údaje o cieľoch

Zásadne sa rozlišujú diaľkové, oblastné a blízke ciele.

Diaľkové ciele sú:

- Hlavné mesto
- Krajské mestá
- Obce nadregionálneho významu
- Mestá v susedných štátoch podobného významu

Oblastné ciele sú:

- *Okresné mestá, príp. okresné obce*
- *Obce s regionálnym významom, príp. cestné dopravné križovatky*
- *Časti krajov a oblastí*
- *Dôležité hraničné obce alebo hraničné priechody*

Blízke ciele sú:

- Nasledujúce dopravné dôležité obce na tejto ceste (v tuzemsku alebo v susednom štáte)

- Dopravne dôležité cesty
- **Ciele lokálneho významu**

Všetky ciele uvedené na návestnej smerovej tabuli musia byť uvedené aj na prislúchajúcich smerníkoch. Diaľkove a prípadne oblastné ciele sa uvádzajú na NST, blízke ciele len vtedy, ak pre daný smer neexistuje žiadny diaľkový alebo oblastný cieľ alebo ak sú údaje blízkyh cieľov v spojení s diaľkovým príp. oblastným cieľom nevyhnutné. Preto sa údaj o blízkyh cieľoch nachádza predovšetkým na smerníkoch. Ako blízky cieľ môže byť uvedený len najbližšie ležiaci cieľ, ktorý je dosiahnuteľný v každom jazdnom smere; toto platí aj pre oblastný cieľ.

Ak paralelne s diaľnicou alebo rýchlostnou cestou vedie iná cesta, tak značenie k dosiahnutiu diaľkových cieľov smeruje na diaľnicu alebo rýchlostnú cestu.

4.4 Návrh orientačných priestorových tabúl, návrh štandardných „hnedých“ tabúl, smerové hnedé tabule.

Návrh orientačných priestorových tabúl rešpektuje smernicu pre navrhovanie a použitie dopravného značenia (ďalej len DZ) a dizajn informačných smerových tabúl na cestách s verejnou dopravou vydanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja – ***(TP 1a/2011 Navrhovanie a použitie informatívnych dopravných značiek na cestách – rok vydania 2011)***

Návrh informačných tabúl zodpovedá zákonu č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov a vyhláske MV SR č. 9/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov. Dopĺňujúc k tomu je v tomto návrhu stanovený vzhlad a rozmery pre konkrétne informatívne značenie na cestách.

Materiály, fólie, upevnenie a osadenie DZ je upravuje STN 01 8020 Dopravné značky a dopravné zariadenia na cestách.

4.4.1 Lokalizácia umiestnenia orientačných tabúl – oblastné ciele

4.4.1.1 Hraničné prechody.

Súčasťou navrhovaného informačného systému je okrem koncepcie informačných dopravných značiek na všetkých typoch ciest je pozornosť značeniu ciest, ktorými zahraniční turisti vstupujú na územie Slovenskej republiky. Hraničné prechody je potrebné považovať za prvý bod prostredníctvom ktorého navigujeme turistu k cieľu nachádzajúcemu sa na území Dolného Zemplína.

Návrh priestorových bodov osadenia smerových informačných tabúl – na hraničných prechodoch v I. etape – do konca roku 2012:

Vyšné Nemecké

Ubl'a

Slovenské Nové Mesto

Milhosť

Streda nad Bodrogom – Káros
Veľký Kamenec – Pacin

4.4.1.2 *Okresné mestá*

Michalovce
Trebišov
Sobrance

4.4.1.3 *Obce s regionálnym významom príp. cestné dopravné križovatky*

Sečovce
Veľké Kapušany
Kráľovský Chlmec
Strážske

4.4.1.4 *Časti krajov a oblastí*

Zemplínska šírava
Tokajská oblasť
Použie

4.4.2 *Lokalizácia umiestnenia orientačných tabúl – blízke ciele*

4.4.2.1 *Ciele lokálneho významu*

Návrh osadenia cieľových informačných tabúl v I. etape – do konca roku 2012

Michalovce

Zemplínske múzeum – Kostolné námestie 1, Michalovce (1 ks)

Mesto Michalovce – MÚ Michalovce, nám. Osloboditeľov 30, Michalovce (1 ks)

Rímskokatolícka farnosť narodenia Panny Márie – Farská 3, Michalovce (1 ks)

Gréckokatolícky kostol sv. Ducha – Michalovská viceprovincia redemptoristov, ul. Masarykova 35, Michalovce (1 ks)

Trebišov

Vlastivedné múzeum Trebišov – M.R. Štefánika 257/61, Trebišov (1 ks)

Obec Zemplín – obecný úrad Zemplín (1 ks)

Obec Čerhov – obecný úrad Čerhov, Dlhá 100, Čerhov (1 ks)

Obec Streda na Bodrogom – Hlavná 176, Streda nad Bodrogom (1 ks)

Kráľovský Chlmec

Kláštor v Lelesy – Rád premonštrátov, Jasov 166, Jasov (1 ks)

Kaštieľ Borša – Ružová 188, Borša (1 ks)

Obec Borša – Ružová 188, Borša (1 ks)

Zrúcanina hradu Kráľovský Chlmec – Slov. pozemkový fond, Búdkova 36, Bratislava (1 ks)

Kaštieľ Streda nad Bodrogom – OÚ, Hlavná 176, Streda nad Bodrogom (1 ks)

Sobrance

Drevený kostolík Ruská Bystrá – Farský úrad Ruský Hrabovec (1 ks)

Drevený kostolík Inovce – Farský úrad, Podhorod' (1 ks)

Sobrance – okolie

Ostatné lokálne ciele uvedené v kapitole 3 - Audit potenciálu pre rozvoj CR a tvorby jeho produktov – realizovať v nasledujúcich rokoch najneskôr do roku 2015

Technické podmienky umiestnenia priestorových informačných tabúl'

4.4.3 Technické riešenie

Na umiestnenie priestorových informačných tabúl' je potrebné dodržiavať stavebný zákon a Zákon o ochrane prírody a krajiny.

Na umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia sa vzťahuje stavebný zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení zákona č. 608/2003 Z. z., 541/2004 Z. z., 290/2005 Z. z. a 479/2005 Z. z.

Podľa tohto zákona záleží na umiestnení tohto zariadenia:

A. pokiaľ bude umiestnené na miestach viditeľných z verejných priestorov a pokiaľ budú spojené so stavbou alebo pozemkom sa vyžaduje povolenie stavebného úradu (§71 ods. 2). O povolenie musí podať žiadosť oprávnená právnická alebo fyzická osoba, ktorá má písomnú dohodu s vlastníkom stavby či pozemku, alebo s tým, kto má časovo neobmedzené právo užívať stavbu či pozemok, na ktorom sa má zariadenie umiestniť. Pri podávaní žiadosti o povolenie informačného, reklamného a propagačného zariadenia postupuje žiadateľ v zmysle § 15 zák. č. 453/2000 Z. z. Príslušným stavebným úradom podľa § 117 je obec.

Pôsobnosť stavebného úradu je preneseným výkonom štátnej správy. Stavebný úrad na príslušné zariadenie vydá rozhodnutie o povolení informačného, reklamného a propagačného zariadenia.

B. Rozhodnutie o umiestnení stavby na iných miestach sa nevyžaduje pre informačné, reklamné a propagačné zariadenia (§ 39a ods. 3 písm. e) stavebného zákona).

Zároveň je potrebné dodržať zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Zákon č. 543/2002 Z. z. umožňuje umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia podľa stupňa ochrany:

1. v prvom stupni ochrany – je povolené bez súhlasu
2. v druhom stupni ochrany – vyžaduje sa súhlas orgánu ochrany prírody na umiestnenie takého zariadenia za hranicami zastavaného územia obce (§ 13 ods. 2, písm. g). V zmysle § 68 súhlas vydáva okresný úrad,
3. v treťom stupni ochrany – vyžaduje sa súhlas orgánu ochrany prírody na umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, ako aj akéhokoľvek iného reklamného alebo propagačného pútača alebo tabule (§ 14 ods. 2 písm. b). Súhlas vydáva v zmysle § 68 okresný úrad.
4. V štvrtom a piatom stupni ochrany je zakázané umiestniť informačné, reklamné alebo propagačné zariadenie ako aj akýkoľvek reklamný alebo propagačný pútač alebo tabuľu. (§§ 15,16).

4.4.4 Povolenie na umiestnenie informačného zariadenia

Povolenie na umiestnenie informačného zariadenia vydá stavebný úrad, obec v správnom konaní. V zmysle ustanovenia § 34 ods. 2 písm. d) stavebného zákona žiadateľ o povolenie informačných zariadení k žiadosti pripojí doklady a stanoviská dotknutých orgánov štátnej správy. Konkrétne u týchto zariadení je to pri extraviláne povolenie na zvláštne užívanie cesty, výnimka z cestného ochranného pásma vydaná cestným s právnym orgánom.

Žiadateľ pripojí k žiadosti doklady a stanoviská o rokovaniach s dotknutými orgánmi štátnej správy, pokiaľ sa videli vopred. Dopravný inšpektorát sa vyjadruje a dáva stanovisko len správnomu orgánu v rámci stavebného konania. Žiadateľovi sa k umiestneniu informačného zariadenia pri ceste vopred nevyjadruje.

Povolenie umiestnenia informačného zariadenia na ceste, v cestnom ochrannom pásme a v blízkosti cesty (parkoviska, odstavné plochy atď.) vydá stavebný úrad až vtedy, keď príslušný cestný správny orgán vydá po dohode s dopravným inšpektorátom povolenie na zvláštne užívanie komunikácie, alebo výnimku z ochranného pásma.

Povolenie na zvláštne užívanie cestnej komunikácie pre umiestnenie tabule sa vydáva najdlhšie na dobu piatich rokov.

Najneskôr 50 dní pred uplynutím doby platnosti povolenia, požiada vlastník o nové povolenie, pri ktorom cestný správny orgán primerane použije podklady z prvého podania.

4.4.5 Žiadosť o povolenie umiestnenia tabule

Žiadosť obsahuje predovšetkým tieto údaje;

- Meno a adresu žiadateľa – budúceho vlastníka tabule
- Druh tabule, účel (pre vlastnú potrebu alebo na prenajímanie tabule iným záujemcom) a doba na ktorú sa povolenie umiestnenia tabule požaduje,
- Bližšie určenie miesta, kde sa má tabuľa umiestniť (úsek komunikácie, odpočívadlo alebo parkovisko a plechy) staničenie a vzdialenosť od vonkajšieho okraja spevnenej časti krajnice a lebo vozovky, so situáciou v mierke 1:1000,
- Priečny profil komunikácie v mieste umiestnenia tabule,
- Spôsob údržby tabule a jej odstránenia po skončení platnosti povolenia.
- Zoznam účastníkov konania, ktorí sú žiadateľovi známi.

K žiadosti sa pripojí:

predpísaná dokumentácia v troch vyhotoveniach, ak ide o zvláštne užívanie komunikácie doklad, ktorým žiadateľ preukazuje svoje práva k nehnuteľnosti na ktorej sa má tabuľa umiestniť, (napr. dohodu o budúcom uzavretí nájomnej zmluvy).

Predpísaná dokumentácia tabule obsahuje najmä:

technický popis konštrukcie tabule, použitého materiálu, spôsobu jej inštalácie a účinkov tabule na okolie (napr. reflexívnosť povrchových úprav a pod.),

výkresy, objasňujúce vyhotovenie a funkciu zariadenia, jeho upevnenie (nosnú konštrukciu), prípadne elektrickú inštaláciu. Pre technicky jednoduché zariadenia postačí ako dokumentácia len stručný popis a náčrt.

4.5 Technické požiadavky informačnej tabule

Informačné tabule musia spĺňať tieto požiadavky:

- Grafické a farebné stvárnenie obsahu informácie na tabuli musí byť také, aby nedochádzalo k podobe s dopravnou značkou, prípadne k potláčaniu jej funkčnosti, textová časť informácie musí byť dostatočne čitateľná (veľkosť znakov) a zrozumiteľná, aby nadmerne nezaťažovala sústredenosť vodiča. Typ písmen a čísl sa odporúča s minimálnou výškou znaku 130 mm. S výnimkou tabúl umiestňovaných na plochách určených pre statickú dopravu (parkoviská, odpočívadla) môže jeden riadok textu obsahovať najviac 17 alfa numerických znakov a text môžu tvoriť najviac tri riadky,
- konštrukčné prvky tabúl umiestňovaných na diaľniciach a cestách I. a II. triedy musia byť z takého materiálu, aký je použitý resp. sa plánuje použiť na zariadenia dopravných značiek. V ostatných prípadoch je dovolené použitie aj iného vhodného materiálu, vyhovujúceho z hľadiska bezpečnosti cestnej premávky. Celkovú stabilitu tabule, najmä jej nosnej konštrukcie je v odôvodnených prípadoch potrebné preukázať statickým posudkom,
- materiál tabule, najmä jej povrch nesmie vyvolávať negatívne účinky na prostredie, napr. náterové hmoty, svietivosť a pod.
- opačná strana tabule, viditeľná účastníkovi cestnej premávky, pokiaľ nie je z hliníka musí byť šedej farby, odtieň č. 1100.
- na tabuli musí byť na viditeľnom mieste adresa vlastníka tabule,
- nápisy na tabuli musia byť v súlade so zákonom o úradnom jazyku, v pochybnostiach je rozhodujúce stanovisko jazykovedného ústavu Slovenskej akadémie vied,
- obsah tabule nesmie urážať estetické, etické a náboženské cítenie občanov alebo ich rasovú príslušnosť,
- na tabuliach nie je dovolené propagovanie tovarov a služieb, ktoré je zakázané osobitnými predpismi (napr. predaj cigariet, alkoholu apod.).

4.6 Zásady konštrukčného riešenia orientačných a informačných tabúl (návrh)

Konštrukčné riešenie a celkový vzhľad tabule musí spĺňať tieto kritériá:

1. Vonkajšie rozmery tabule (minimálne) – 150 x 100 x 10 cm.
2. Rozmery turistickej mapy (približné) – 100 x 70 cm.
3. Možnosť jednoduchého osadenia na ľubovoľnú nosnú konštrukciu – (nosná konštrukcia môže byť aj súčasťou konštrukcie tabule).
4. Použiť materiál resp. jeho povrchovú úpravu zaručujúce spoľahlivú ochranu pred nepriaznivými vonkajšími vplyvmi.

5. Stavebnicový systém konštrukcie, umožňujúci jednoduché pripojenie ďalších tabúl v prípade potreby.
6. Možnosť využitia oboch strán tabule na osadenie informačných a orientačných údajov.
7. Možnosť osvetlenia turistických máp a údajov na oboch stranách tabule pri súčasnom dodržaní platných bezpečnostných predpisov pre elektroinštaláciu.
8. Jednoduchý a účinný spôsob ochrany čitateľnosti všetkých údajov na tabuli, vrátane ochrany proti zásahom nepovolaných osôb.
9. Možnosť jednoduchšej výmeny, aktualizácie a opráv údajov na oboch stranách tabule.
10. Primeraná výtvarná a estetická úroveň celkového vzhľadu tabule.
11. Možnosť osadenia tabuľky / o rozmeroch minimálne 30 x 30 cm s malým tlačeným písmenom „i“.

4.7 Medzinárodné grafické symboly

Prehľad dôležitých informácií o cestovnom ruchu označovaných na orientačných a informačných tabuliach medzinárodnými grafickými symbolmi:

1. Ubytovacie zariadenia rôznych kategórií a tried (napr. hotely, motely, botely, penzióny, turistické ubytovne, chatové osady, ubytovanie v súkromí a kempingy)
2. Stravovacie zariadenia rôznych kategórií (napr. reštaurácie, motoresty, denné bary, nočné bary, kaviarne, vinárne, pivárne, bistrá a bufety)
3. Dôležité cestné komunikácie a železničné trate medzinárodného a regionálneho významu s číselným označením podľa európskych noriem, osobné lanové dráhy a lyžiarske vleky, letiská, hraničné priechody, čerpacie stanice pohonných látok s vyznačením času prevádzky, autoopravovne, atď.
4. Najvýznamnejšie kultúrno-historické pamiatky, liečebné kúpele, vodné plochy, prírodné a termálne kúpaliská, lyžiarske strediská, národné parky a chránené krajinné oblasti, jaskyne.
5. Múzeá, galérie.
6. Ďalšie atraktivity medzinárodného, regionálneho alebo miestneho významu.

Okrem uvedených informácií budú na tabuliach ďalšie dôležité údaje, napr. telefónne čísla nemocníc a staníc prvej pomoci, rýchlej záchranej služby, záchranného systému SLOVAKIA, lekární, polície, požiarnej ochrany, turistických informačných kancelárií, zmenární, atď.

Jednotlivé turistické atraktivity a ďalšie dôležité informácie budú znázornené vo forme grafických symbolov (piktogramov), ktorých prehľad je prílohou č. 7.

Všetky dôležité informácie a symboly budú na tabuliach označené aj sprievodným textom v slovenčine, nemčine a angličtine.

4.8 Zásady umiestňovania tabúl' – analýza možných problémov

- Umiestňovať tabule je dovolené len tam, kde netvorí prekážku cestnej premávky, ani nezhoršujú stavebný stav a funkčnosť pozemnej komunikácie.
- Tabuľa bude k osi cesty osadená pod uhlom 45°.
- Plocha tabule musí byť v takom farebnom vyhotovení, aby nebola možná zámena s dopravnými značkami.
- Tabule musia byť udržiavané vo vyhovujúcom technickom stave, spĺňajúcom požiadavky pôvodného určenia (bezpečnosť, estetika, aktuálnosť oznamovaných informácií).
- Zmena obsahu tabule sa musí znovu odsúhlasiť s orgánom, ktorý vydal rozhodnutie o umiestnení.
- Zriadenie tabule musí byť do troch dní oznámené povoľujúcemu orgánu a správcovi komunikácie, za účelom vykonania obhliadky a kontroly dodržania podmienok.
- Za nedodržanie podmienok vlastníka tabule môže byť pokutovaný podľa § 22 písm. a) cestného zákona.
- Umiestňovanie tabule je okrem prípadov uvedených v osobitnom predpise ďalej zakázané najmä:
 - Na diaľniciach a medzinárodných cestách (ťahy E) vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce, (prípustná výnimka).
 - V ochranných pásmach diaľnic a medzinárodných ciest pokiaľ by boli tabule umiestnené tak, že sa dajú čítať z dopravného pásu týchto komunikácií, (prípustná výnimka),
 - Tam, kde by bránili vodičovi v rozhľade na predbiehanie a zastavenie (križovatky, priecestia so železnicou, vnútorné strany smerových oblúkov) a všade tam, kde zhoršujú orientáciu vodiča, najmä
 - C1 – v priestore, kde je predpoklad, že vodič bude riešiť zmenu dopravnej situácie,
 - C2 – v oblasti určenej pre dopravné značenie križovatiek,
 - 03 – v oblasti vjazdu a výjazdu z diaľnice.
 - V korune cestnej komunikácie alebo tak, aby zasahovali do voľnej šírky komunikácie.
- Najmenšia vodorovná vzdialenosť bližšieho okraja tabule meraná kolmo na os komunikácie, od vonkajšieho okraja spevnenej časti krajnice (u komunikácie bez krajnice od vozovky) je v extraviláne 2500 mm, u komunikácií v intraviláne 1500 mm za hranicou hlavného dopravného priestoru, v priečnom profile so zvodidlom 600 mm.
- Spodné okraje voľne stojacich tabúl' v extraviláne, prečnievajúce nosnú konštrukciu do strán, musia byť vo výške najmenej 1200 mm na úrovni terénu, v obci najmenej 2100 mm.
- V blízkosti dopravných značiek a dopravných zariadení (prípustná výnimka).
- V tej časti priekopy, ktorá slúži odtoku vody, alebo v melioračných zariadeniach.
- Nad podzemným vedením inžinierskych sietí a pod vzdušných neizolovaných elektrických vedením, ak nie je daný súhlas od správcu týchto vedení.

- Na stĺpoch a stožiaroch telekomunikačného a energetického vedenia, na mostoch a pri hlukových stenách.
- Na odpočívadlách, parkoviskách pri motorestoch a čerpacích staniciach pohonných hmôt zriadených pri diaľniciach a medzinárodných cestách sa môžu tabule umiestňovať za podmienky, že nebudú orientované pre čítanie z dopravného pásu týchto medzinárodných komunikácií, t.j. budú určené len pre užívateľov uvedených zariadení.
- Ak pre informovanie užívateľa cestnej komunikácie o ponúkaných službách motoristom existujú bežné dopravné značky, stanovené vo všeobecne záväznom právnom predpise, potom je potrebné uprednostňovať informovanie dopravnou značkou pred použitím tabule.

Minimálne vzdialenosti tabule od dopravnej značky sú takéto:

- Na diaľnici a ceste pre motorové vozidlá od značiek určených pre križovatku 600 m, od ostatných značiek 400 m.
- V extraviláne na ceste I. triedy 350 m, na ceste II. triedy 250 m, III. triedy 150 m.
- Pre prejazdne úseky ciest intravilánom platia hodnoty uvedené pre extravilán znížené na polovicu.
- Pre minimálny vzájomný odstup jednotlivých, za sebou nasledujúcich tabúl platia hodnoty, ktoré sú 0,6 násobkom príslušnej minimálnej vzdialenosti od dopravnej značky.
- Navrhnuté usporiadanie vzdialenosti a odstupy podľa bodov d) a e) odsúhlasí podľa dopravného významu pozemnej komunikácie a intenzity cestnej premávky príslušný dopravný inšpektorát.

4.8.1 Cestné ochranné pásma

Cestné ochranné pásma v extraviláne obcí a miest sú pri:

Diaľniciach a cestách pre motorové vozidlá 150 m od osi vozovky príslušného jazdného pásu,

Cestách I. triedy 50 m od osi vozovky,

Cestách II. triedy a rýchlostných miestnych komunikáciách 25 m od osi vozovky,

Cestách III. triedy 20 m od osi vozovky,

Miestnych komunikáciách I. a II. triedy 15 m od osi vozovky,

V intraviláne obcí a miest nie sú zriadené cestné ochranné pásma.

Na umiestnenie zariadení pri komunikáciách v cestnom ochrannom pásme je potrebná výnimka z cestného ochranného pásma, ktorú môže v zmysle cestného zákona vydať cestný správny orgán.

Cestný správny orgán pri povolení takejto výnimky môže požiadať o vyjadrenie dopravný inšpektorát, najmä keď v prípade povolenia výnimky môže ovplyvniť dopravno-bezpečnostnú situáciu. Takéto vyjadrenie dopravný inšpektorát nedáva žiadateľovi o povolenie výnimky.

4.8.2 Podmienky umiestňovania zariadení – analýza možných problémov

V zmysle vykonávacej vyhlášky k stavebnému zákonu sa tabule nesmú umiestňovať:

- tak, aby zabraňovali rozhľad u na cestách a miestnych komunikáciách,

- v blízkosti dopravných značiek a optických i zvukových signálov, ktoré slúžia riadeniu a regulácii cestnej premávky, železničnej, vodnej a leteckej dopravy. U týchto značiek a signálov sa musia úpravou výrazne odlišovať,
- na chránených pamiatkach, chránených prírodných výtvoroch, na stavbách slúžiacich kultovým a pohrebným účelom, na pomníkoch, na pamätníkoch a pamätných tabuliach, na meracích bodoch geodetických sietí a v ich najbližšom okolí,
- na mostoch, na pobrežných múroch, zábradliach a na iných pevných zariadeniach vodných tokov, ciest a celoštátnych dráhach, na stĺpoch a stožiaroch telekomunikačného a energetického vedenia.

V dosahu chránených pamiatok, chránených miest prírody, ako aj v dosahu významných kúpeľných a rekreačných zariadeniach sa smú umiestňovať po predchádzajúcom posúdení vplyvu na tieto stavby.

V zmysle cestného zákona je zakázané umiestniť:

- Reklamné zariadenia na diaľnici a ceste pre motorové vozidlá a v ich ochranných pásmach (okrem odpočívadiel). Nezakazuje sa umiestniť informačné a propagačné zariadenia a na odpočívadlách sa môžu umiestniť aj reklamné zariadenia. Informačné, reklamné a propagačné zariadenia v strednom deliacom páse diaľnice a cesty pre motorové vozidlá. Nezakazuje sa umiestniť v strednom deliacom páse smerovo rozdelenej cesty alebo miestnej komunikácie, ak nie je cestou pre motorové vozidlá označenou dopravnou značkou č. D 32a informačné, reklamné a propagačné zariadenia na križovatke a v rozhľadovom poli vodiča na križovatke.
- Rozhľadové pole vodiča na križovatke tvorí rozhľadový trojuholník, ktorý je stanovený v STN 73 5101 – Projektovanie ciest a diaľnic a v STN 78 6102 – Projektovanie križovatiek na miestnych komunikáciách.
- Na stĺpoch verejného osvetlenia ciest, miestnych komunikácií a na stĺpoch trolejového vedenia sa môžu umiestňovať iba informačné zariadenia (nie reklamné a propagačné) a dopravné značky, ak nezasiahnu do prejazdneho profilu pozemnej komunikácie. Prejazdny profil siaha 0,5 m za zvýšený obrubník (merané od kraja obrubníka, ktorý je prilahlý k vozovke) a do výšky 4,3 m u diaľnica ciest I. a II. triedy a 4-5 m u ciest III. triedy a miestnych komunikácií.
- Pri posudzovaní možnosti umiestnenia informačného, reklamného a propagačného zariadenia dopravným inšpektorátom je rozhodujúce hľadisko bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a je potrebné vychádzať najmä zo zákona o premávke na pozemných komunikáciách. V zmysle citovaného zákona sa zakazuje umiestňovať na dopravných značkách alebo dopravných zariadeniach a ich nosnej konštrukcii čokoľvek, čo nesúvisí s dopravnou značkou alebo s dopravným zariadením. V blízkosti cesty sa nesmú umiestňovať veci, ktoré by mohli viesť zámene s dopravnou značkou alebo s dopravným zariadením alebo by ich zakrývali, alebo ktoré by rozptyľovali pozornosť účastníka cestnej premávky, alebo ho oslňovali.
- Podľa zákona je vodič povinný sa plne venovať vedeniu vozidla. Plnenie tejto povinnosti predpokladá, aby počas jazdy v jeho zornom poli bolo čo najmenej vecí,

ktoré pôsobia rušivo a odvádzajú pozornosť. Pojem „blízko cesty“ nie je možné vyšpecifikovať v absolútnych hodnotách a je potrebné každý prípad žiadosti o umiestnenie posudzovať individuálne, zohľadňovať nehodovosti v danom úseku, stav dopravného značenia a všetky ďalšie aspekty. Ktoré môžu rozptyľovať pozornosť účastníka cestnej premávky.

Pri posudzovaní možnosti umiestňovania vecí blízko cesty je potrebné zohľadniť:

- druh komunikácie podľa jej dopravného významu,
- intenzitu cestnej premávky,
- miesto umiestnenia – intravilán, extravilán,
- smerové a rozhľadové pomery – zákruta, rovný úsek,
- úsek komunikácie – voľný alebo križovatka.
- množstvo dopravných značiek na danom úseku.
- počet už umiestnených vecí v blízkosti komunikácie, ktoré môžu pôsobiť rušivo,
- spôsob umiestnenia z hľadiska osi komunikácie –kolmo na os alebo súbežne.
- vzdialenosť od komunikácie – cestné teleso, ochranné pásmo.

Ďalej je nevyhnutné z hľadiska bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky prihliadať najmä na to, že tieto zariadenia nesmú:

- Zasahovať do zóny pre dopravné značenie.
- Spôsobovať hluk a vibrácie.
- Odrazom svetla osľňovať účastníkov cestnej premávky.
- Brániť v rozhlade na križovatke, na predchádzaní, na priechodoch pre chodcov.
- V miestach výjazdová vjazdov na cestu.
- Byť umiestnené v zákrute, farebným vyhotovením, symbolmi, alebo svetelným efektom zameniteľné s dopravnými značkami a dopravnými zariadeniami, nijako zasahovať do voľnej šírky cesty alebo chodníka a svojim umiestnením nesmú prekážať účastníkom cestnej premávky.

4.8.3 Označenie kultúrnych pamätihodnosti

Kultúrne významné pamätihodnosti sa môžu označiť samostatnou informatívnou DZ, na ktorej je vyobrazená pamätihodnosť v bielom prevedení na hnedom podklade alebo v hnedom prevedení na bielom podklade – pozri v prílohe 6.

Návest' pred kultúrnym cieľom

Formát: 250 x 250 / 350 cm

Pri osadení týchto informatívnych DZ treba dodržať tieto podmienky:

Pamätihodnosť nesmie byť vzdialená viac ako 30 km od diaľničnej križovatky.

Kláštory, zámky a hrady sa môžu označiť len vtedy, ak je možný vstup počas väčšej časti roka alebo ak sa konajú prehliadky.

Múzea sa zvyčajne uvádzajú len vtedy, ak majú mimoriadny nadregionálny význam a fixne otváracie hodiny počas väčšej časti roka.

Mesta a centra miest môžu byť uvedené vo výnimočných prípadoch, ak sú napr. kultúrne jedinečné, alebo majú väčšinu pamiatkovo chránených objektov.

Pre krátkodobé výstavy a kultúrne podujatia (napr. festivaly) by nemali byť používané trvalo osadene DZ.

Hnedé informatívne DZ sú vyhradené výlučne len pre kultúrne pamiatky. Nemôžu obsahovať žiadne informácie komerčného charakteru alebo oznámenia pre turistické ciele alebo podujatia.

Z dôvodu bezpečnosti dopravy musí byť zabezpečená ľahká rozpoznateľnosť a identifikácia obrazového stvárnenia a opisu. Preto je prípustné iba krátke a presne označenie a názvy, a musí byť použitý ľahko čitateľný font písma s výškou písmen minimálne 28 cm.

Na jednej tabuly môžu byť uvedené nanajvýš 2 pamätihodnosti.

Informatívne DZ sú osadene spravidla najmenej 500 m pred NST diaľničného výjazdu.

Vzdialenosť od ostatných informatívnych DZ musí byť najmenej 200 m. Pri väčších vzdialenostiach od NST môže byť uvedený údaj o vzdialenosti k výjazdu.

Každý jazdný smer môže mať osadenú len jednu informačnú DZ pred každým výjazdom, cez ktorý je tato pamiatka najkratšou cestou dosiahnuteľná. Ďalšie informácie o kultúrnych cieľoch môžu byť pridané na orientačné tabule vo forme hnedo-bielych piktogramov vedľa prislúchajúcich názvov obcí.

4.9 Typy smerových dopravných značiek

Výšky tabúl sú dané v závislosti od potrebnej výšky písma a údajov o cieľoch. Technické parametre dopravných značiek sú stanovené smernicou pre navrhovanie a použitie dopravného značenia a dizajn informačných smerových tabúl na cestách s verejnou dopravou vydanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja – **(TP 1a/2011 Navrhovanie a použitie informatívnych dopravných značiek na cestách – rok vydania 2011)**

4.9.1 Smerové dopravné značky

Informatívna smerová DZ sa používa na riadenie dopravy a pomáha účastníkom cestnej premávky nájsť cieľ. To môže byť vykonané umiestnením jednotlivých značiek alebo návestným systémom pozostávajúcim z rôznych značiek rôzneho významu.

Tieto značky sú:

4.9.1.1 Návest' pred križovatkou DZ IS 2, IS 3, IS 9 (Návestná smerová tabuľa – NST)

Obrázok 17 Návestná smerová tabuľa

4.9.1.2 Smerová tabuľa DZ IS 17a až IS 26 alebo DZ IS 7a (Smerník)

Smerníky môžu byť vyhotovené ako jedno, dvoj alebo trojriadkové. Každý smerník môže byť vyhotovený len v jednom farebnom systéme.

Cieľ a údaje o vzdialenosti sa nachádzajú na tej istej základnej textovej úrovni. Dlhšie údaje o cieľoch, ktoré z dôvodu nedostatku miesta nemôžu byť uvedené v jednom riadku, sú napísané v dvoch riadkoch. Popri tom je kilometrový údaj zoradený v strede. Na smerníkoch, na ktorých je uvedené číslo cesty (napr. cesta I., II. alebo III. triedy), sú tieto pridané na protiľahlú stranu ako šípka (obr. 19).

Obrázok 18 Smerník s dlhým údajom o cieľi uvedeným v dvoch riadkoch, s kilometrovým údajom zoradeným v strede

Údaje o vzdialenosti sa vzťahujú k príslušným stredom miest; vo výnimočných prípadoch sa môžu vynechať, keď je prvoradý význam cieľových údajov, napr. v strede veľkých miest, v prípade vzdialených diaľkových cieľov alebo pri nedostatku miesta. Pri vzdialenostiach väčších ako 1 km sa používajú iba celé kilometre.

Ak nemôže byť smerník umiestnený priamo v križovatkovom úseku alebo ak je vhodné z dôvodov orientácie, tak je smerník osadený značne pred križovatkou (vzdialenosť viac ako 25 m pred križovatkou na okraji vozovky) a kmeň šípky je zaoblený.

Obrázok 19 Smerník, ak nemôže byť umiestnený priamo v križovatkovom úseku

4.1 Typy smerových tabúl pre značenie turistickej cesty

IS23a - Smerová tabuľa ku kultúrnemu alebo turistickému cieľu

Význam, popis:

Značky Smerová tabuľa ku kultúrnemu alebo turistickému cieľu (č. IS23a a č. IS23b) vhodným nápisom, symbolom alebo siluetou informujú o smere, prípadne o vzdialenosti k vyznačenému kultúrnemu alebo turistickému cieľu napríklad k divadlu, múzeu, galérii a podobne.

IS24 - Smerová tabuľa ku komunálnemu cieľu

Význam, popis:

Značka Smerová tabuľa ku komunálnemu cieľu (č. IS24) vhodným nápisom informuje o smere, prípadne o vzdialenosti k vyznačenému komunálnemu cieľu napríklad k radnici alebo magistrátu a podobne.

4.1.1.1 Oznámenie o kultúrnych pamätihodnostiach

Oznámenie kultúrne významných cieľov sa uvádza na tabuli s hnedým podkladom, bielymi symbolmi, bielym písmom a bielym okrajom. V obrázku môže byť pridaný buď piktogram alebo grafické znázornenie pamätihodnosti

Formáty: 1150 x 250 mm; 1460 x 250 mm (výška písma: 1-riadkový 105 mm, 2-riadkový 60 mm)

Kultúrne pamätihodnosti, ktoré sú vo verejnom záujme, sa môžu – ak je k dispozícii priestor – v súlade s pravidlom farieb integrovať v príslušnej veľkosti do systému verejných značiek.

Ak je pri pamätihodnostiach rôzneho významu na hlavných dopravných trasách nevyhnutné ich označenie, tak sa môžu miesto smerníkov osadiť oznamovacie tabule. Grafické znázornenie pamätihodnosti môže byť namiesto v bielom na hnedom podklade vyobrazené v hnedom na bielej subploche.

Formáty: 1500 x 1500 mm; 1500 x 2000 mm; 2000 x 2000 mm

Obrázok 20 Smerník pre kultúrne ciele.

Spoločná značka

Rozličné typy cieľov (komerčné a priemyselné oblasti, kultúrne pamätihodnosti, ciele miestneho záujmu, ciele turizmu a športu) môžu byť skombinované aj na jednej tabuli (obr. 41). Táto tabuľa je nahradená samostatnými smerníkmi v priestore križovatky.

4.2 Označenie rekreačných stredísk a ostatných doplnkových názvov

Obce, ktoré sú oprávnené, aby mali označenie „rekreačné stredisko“, môžu byť označené vhodnou tabuľkou pod názvom obce.

Ostatné dodatky sú povolené len v prípade, ak tieto bližšie špecifikujú obec. Musia sa vzťahovať na nejakú špeciálnu vlastnosť obce, ktorou sa od iných obcí odlišujú, napr. „stred Slovenska“, „Kúpeľná obec“, „Obec termálnych kúpeľov“ alebo „Vinárska obec“ (obrázok 4). Pojmy ako „Najlepšie víno v ...“, „gotická cesta“, „cesta cisárov a kráľov“, „Malokarpatská vínná cesta“, „romantická cesta“ alebo podobné údaje ako aj internetové adresy nie sú nijak špeciálne, ktorou je obec charakteristicky popísaná a preto nie sú povolené.

Dĺžka všetkých týchto tabúľ zodpovedá dĺžke tabule názvu obce. Tieto tabule môžu byť pridané len pod názov obce. Podklad je zelený, písmo a okraj tabule je široký 20 mm. Štvorcové zeleno-biele logo je povolené. Výška písma dodatkovej tabule nesmie presiahnuť výšku písma názvu obce.

Obrázok 21 Rôzne doplnkové názvy k názvu obce

4.2.1 Rôzne informatívne prevádzkové značky

DZ pre parkovacie garáže alebo parkovacie domy by mali vyzeráť ako DZ „Parkovisko“. Ak sú pridané okrem smeru a vzdialenosti aj otváracie hodiny, tak tieto sú uvedené na dodatkovej tabuľke. Ak je na DZ požadovaný len údaj o prevádzkovej dobe, tak tento sa pridá na túto DZ. Časové údaje sú označené číslami s dvojbodkou a pomlčkou bez slova „hod.“ (obr. 7)

Formáty:

470 x 630 mm (biela subplocha 330 x 330 mm, výšky písma 90 mm, 55 mm)

630 x 960 mm (biela subplocha 450 x 450 mm, výšky písma 130 mm, 75 mm)

4.2.2 DZ IS 35 „Iný názov“

Informatívne DZ IS 35 „iný názov“ oznamujúce významné vodné toky, ktoré križujú cesty alebo tečú v blízkosti cesty, vodné plochy, mosty alebo viadukty, priesmyky a pod. sú označené modrou tabulou s bielym písmom.

Pri križovaní vodného toku je značka označujúca most osadená v každom jazdnom smere pred mostom. V hornej časti značky je vyobrazený piktogram mostu v strede jeho názov a v spodnej časti jeho celková dĺžka.

Názov vodného toku sa uvedie buď v strede mosta alebo v mieste kde most križuje príslušný vodný tok. Pri riekach je pridaný len názov. Ak rieka vedie popri ceste, môžu sa značky označujúce vodný tok prednostne osadiť na parkoviskách alebo vyhliadkových miestach a pod.

Formáty: údaje v 1 riadku 470 x 310 mm príp. 630 x 310 mm; v 2 riadkoch 630 x 470 mm

Biele vlnovky sú široké 10 mm.

Obrázok 22 Iný názov (vodný tok, most, priesmyk)

4.3 Návrh obsahu a formátu s ukážkou, materiál zhotovenia tabúl' s odpovedajúcou životnosťou tabúl'.

Návrh obsahu tabúl' je uvedený v kapitole 3 - Audit potenciálu pre rozvoj CR a tvorby jeho produktov.

Technické požiadavky sú stanovené smernicou pre navrhovanie a použitie dopravného značenia (ďalej len DZ) a dizajn informačných smerových tabúl' na cestách s verejnou dopravou vydanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja – **(TP 1a/2011 Navrhovanie a použitie informatívnych dopravných značiek na cestách – rok vydania 2011)**

Návrh informačných tabúl' zodpovedá zákonu č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov a vyhláške MV SR č. 9/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov. Dopĺňujúc k tomu je v tomto návrhu stanovený vzhl'ad a rozmery pre konkrétne informatívne značenie na cestách.

Materiály, fólie, upevnenie a osadenie DZ je upravuje STN 01 8020 Dopravné značky a dopravné zariadenia na cestách.

Doplňkové informačné tabule:

Za súčasť informačného systému v oblasti cestovného ruchu je potrebné považovať aj lokálne informačné tabule k miestnym turistickým atrakciám.

Obrázok 23 Informačná tabuľa – Grécko-katolícka cerkev v Lesnom - nástenné frézky

4.4 Vyznačenie umiestnenia na mapových podkladoch

Vyznačenie umiestnia smerových dopravných značiek je uvedené v prílohách:

- a) na diaľniciach a rýchlostných cestách – Príloha č. 1 a príloha 1a
- b) na cestách 1. a 2. triedy (Cesty KSK) – Príloha č. 2-4 a príloha 2a
- c) mesto Michalovce – Príloha č. 5 a príloha 5a

5 Rozdelenie úloh a zodpovednosti zainteresovaných subjektov za rozvoj cestovného ruchu v regióne Dolný Zemplín.

Jednou základnou úlohou je skvalitnenie a zrýchlenie procesu ponuky formou kreatívnej ponuky a modernej marketingovej ofenzívy, ktorá vychádza zo zodpovednosti štátnej správy a samosprávy.

5.1.1 Štátna správa

- pre rozvoj cestovného ruchu vytvárať legislatívne a koncepčné podmienky
- poskytovať štátnu pomoc aj s využitím štruktúrovaných fondov EÚ
- štátna propagácia a prezentácia Slovenska
- dopravná infraštruktúra vzdialenosť do turistických centier
- rozvíjať bilaterálnu spoluprácu v cestovnom ruchu

5.1.2 VÚC – Košice

- Spracovať stratégie z koncepcie rozvoja CR v jednotlivých regiónoch
- vypracovanie územných plánov
- Rozvoj dopravnej infraštruktúry vo svojej pôsobnosti
- Finančne podporovať CR
- podporovať regionálne informačné kancelárie
- podporovať podnikateľské subjekty
- Inštalovať a udržiavať informačné a propagačné systémy

5.1.3 Miestna územná samospráva (obce a mestá)

- Tvorba plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja na území mesta a obce vrátane stratégií a koncepcií rozvoja cestovného ruchu
- vypracovanie územných plánov
- koordinácia subjektov cestovného ruchu v danom teritóriu
- tvorba vlastných finančných nástrojov na realizáciu aktivít v cestovnom ruchu
- zriaďovanie miestnych združení cestovného ruchu
- zriaďovanie a prevádzkovanie turistických informačných kancelárií
- budovanie infraštruktúry podporujúcej aktivity v cestovnom ruchu (cesty, vodovod, plynofikácia, kanalizácia, verejné sociálne zariadenie, atď.)
- zosúladenie aktivít podnikateľských subjektov v rámci svojej pôsobnosti
- budovanie a značkovanie turistických chodníkov, cyklotrás, bežeckých tratí, odpočívadiel, informačných a orientačných systémov
- vytváranie podmienok na výchovu miestneho obyvateľstva k cestovnému ruchu ako prvku predstavujúcemu pozitívny vplyv na celkový vývoj obce
- inštalácia a údržba informačných a propagačných systémov

5.1.4 Podnikateľské subjekty:

- tvorba produktov a služieb cestovného ruchu na komerčnej báze a ich predaj
- vytváranie partnerstva na zabezpečenie aktivít aj neplatených a neziskových
- služieb (informácie)

6 Závery a odporúčania

- *iniciovať aktivitu samosprávy obcí, miest a kraja k osadzovaniu smerových informačných tabúl k významným lokálnym atraktivitám súvisiacim s cestovným ruchom*
- *predložiť požiadavky na umiestenie smerových informačných tabúl príslušným orgánom štátnej správy pre pozemné komunikácie*
- *poskytnúť štúdiu ... potenciálnym predkladateľom a tvorcom projektov v oblasti cestovného ruchu s cieľom vybudovať systém orientačných tabúl*
- *budovanie systému informačných a orientačných tabúl zaradiť do programových rozpočtov samosprávnych orgánov tak, aby boli zrealizované návrhy budovania tabúl v I. fáze do konca roka 2012 a v II. fáze do roku 2015*
- *konceptiu a systém budovania smerových dopravných značiek zaradiť do plánu práce a kontroly regionálnych združení ZMOS, verejno-súkromných združení a lokálnych partnerstiev v rámci regiónu – minimálne raz v roku uskutočniť kontrolu stavu*
- *v obciach a mestách s turistickým potenciálom vybudovať systém informačných tabúl s turistickými cieľmi*
- *prostredníctvom správcov významných kultúrno-historických pamiatok zabezpečiť umiestenie hnedých smerových tabúl*
- *prostredníctvom správcov cestnej siete realizovať návrhy smerových dopravných značiek podľa priložených návrhov*
- *umiestenie všetkých typov značiek riešiť v zmysle legislatívy s príslušnými orgánmi*
- *pri príprave smerových dopravných značiek rešpektovať*
 - a) V Y H L Á Š K U Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 20. decembra 2008, ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zbierka zákonov č. 9/2009)
 - b) ZÁKON z 3. decembra 2008 o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zbierka zákonov č. 8/2009)
 - c) Smernicu pre navrhovanie a použitie dopravného značenia (ďalej len DZ) a dizajn informačných smerových tabúl na cestách s verejnou dopravou vydanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja – (TP 1a/2011 Navrhovanie a použitie informatívnych dopravných značiek na cestách – rok vydania 2011)

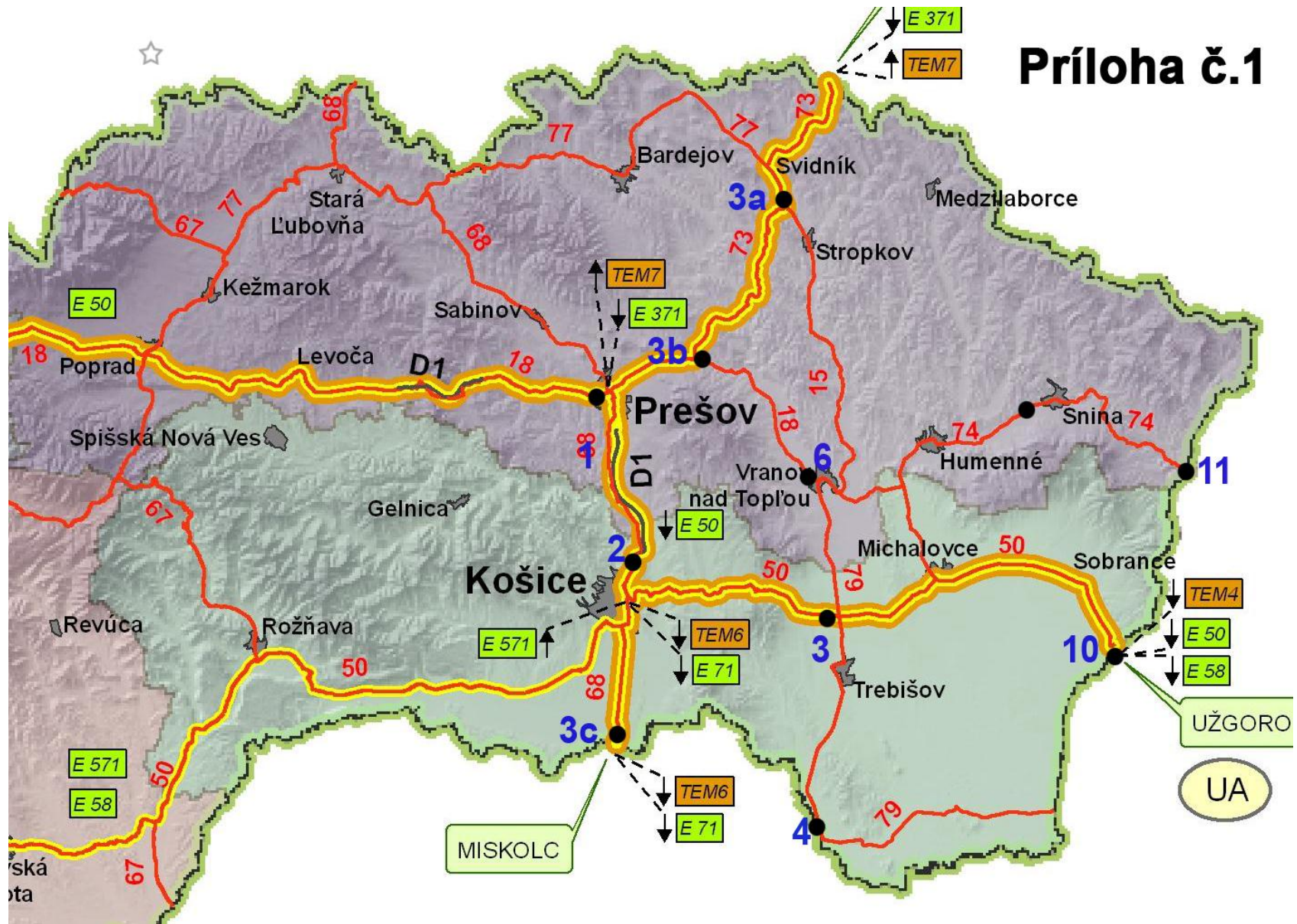
Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Regionalizácia cestovného ruchu v SR	8
Obrázok 2 Potenciál cestovného ruchu v regiónoch Slovenska.....	9
Obrázok 3 Mapa Zemplínskeho regiónu s územiami okresov	10
Obrázok 4 Územie Horného a Dolného Zemplína.....	11
Obrázok 5 Územie okresov Dolného Zemplína	11
Obrázok 6 Cestná sieť Slovenskej republiky.....	14
Obrázok 7 Cestná sieť Košického kraja	16
Obrázok 8 Plánovaná výstavba diaľnic a úsekov rýchlostných ciest v Košickom kraji	17
Obrázok 9 Cestná trasa E-50	18
Obrázok 10 Napojenie územia Dolného Zemplína na medzinárodnú cestnú sieť	20
Obrázok 11 Intenzita dopravy v Košickom samosprávnom kraji.....	20
Obrázok 12 Intenzita dopravy Dolného Zemplína	21
Obrázok 13 Medzinárodné koridory v sieti ŽSR	21
Obrázok 14 Začlenenie ŽSR do európskych železničných koridorov	22
Obrázok 15 Dostupnosť Dolného Zemplína zo zahraničia	23
Obrázok 16 Prehľad vinohradníckych oblastí na Slovensku	26
Obrázok 17 Návestná smerová tabuľa	56
Obrázok 18 Smerník s dlhým údajom o celi uvedeným v dvoch riadkoch, s kilometrovým údajom zoradeným v strede	56
Obrázok 19 Smerník, ak nemôže byť umiestnený priamo v križovatkovom úseku.....	57
Obrázok 20 Smerník pre kultúrne ciele.....	59
Obrázok 21 Rôzne doplnkové názvy k názvu obce	59
Obrázok 22 Iný názov (vodný tok, most, priesmyk).....	60
Obrázok 23 Informačná tabuľa – Grécko-katolícka cerkev v Lesnom - nástenné frézky.....	62

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Prehľad návštevníkov Dolného Zemplína za rok 2007 a roky 2008 - 2010	13
Tabuľka 2 Dĺžky medzinárodných cestných ťahov prechádzajúcich cez územie Dolného Zemplína	19
Tabuľka 3 Cestné komunikácie na území Dolného Zemplína podľa dopravného významu	19
Tabuľka 4 Existujúce osadenie hnedých tabúl'.....	24
Tabuľka 5 Prehľad návštevníkov regiónu za rok 2007.....	33
Tabuľka 6 Analýza návštevnosti regiónu.....	34

Príloha č.1

Príloha 1a - Obsah smerových tabúl'Legenda

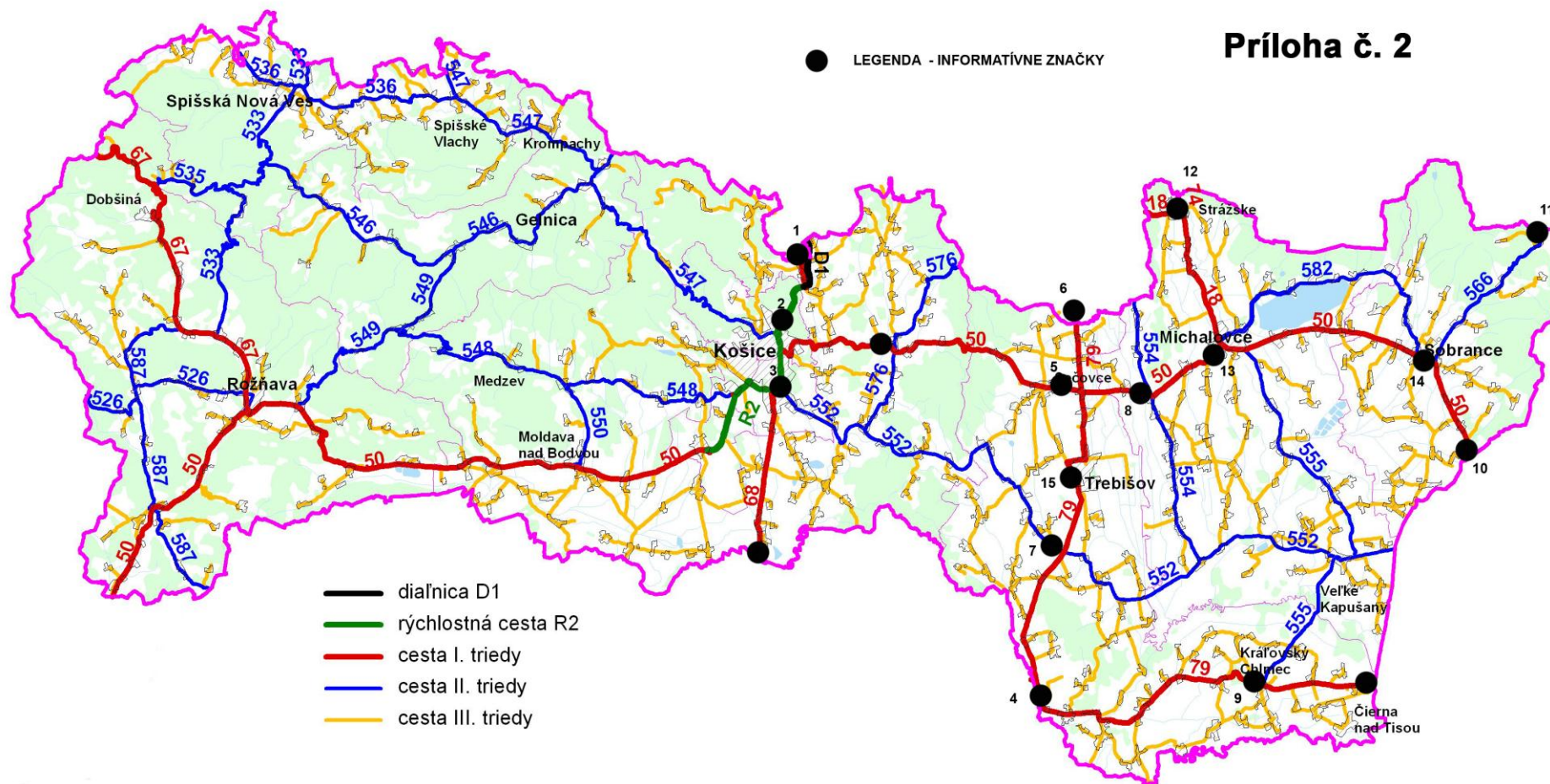
Hnedý bod na mape = umiestenie smerovej tabule

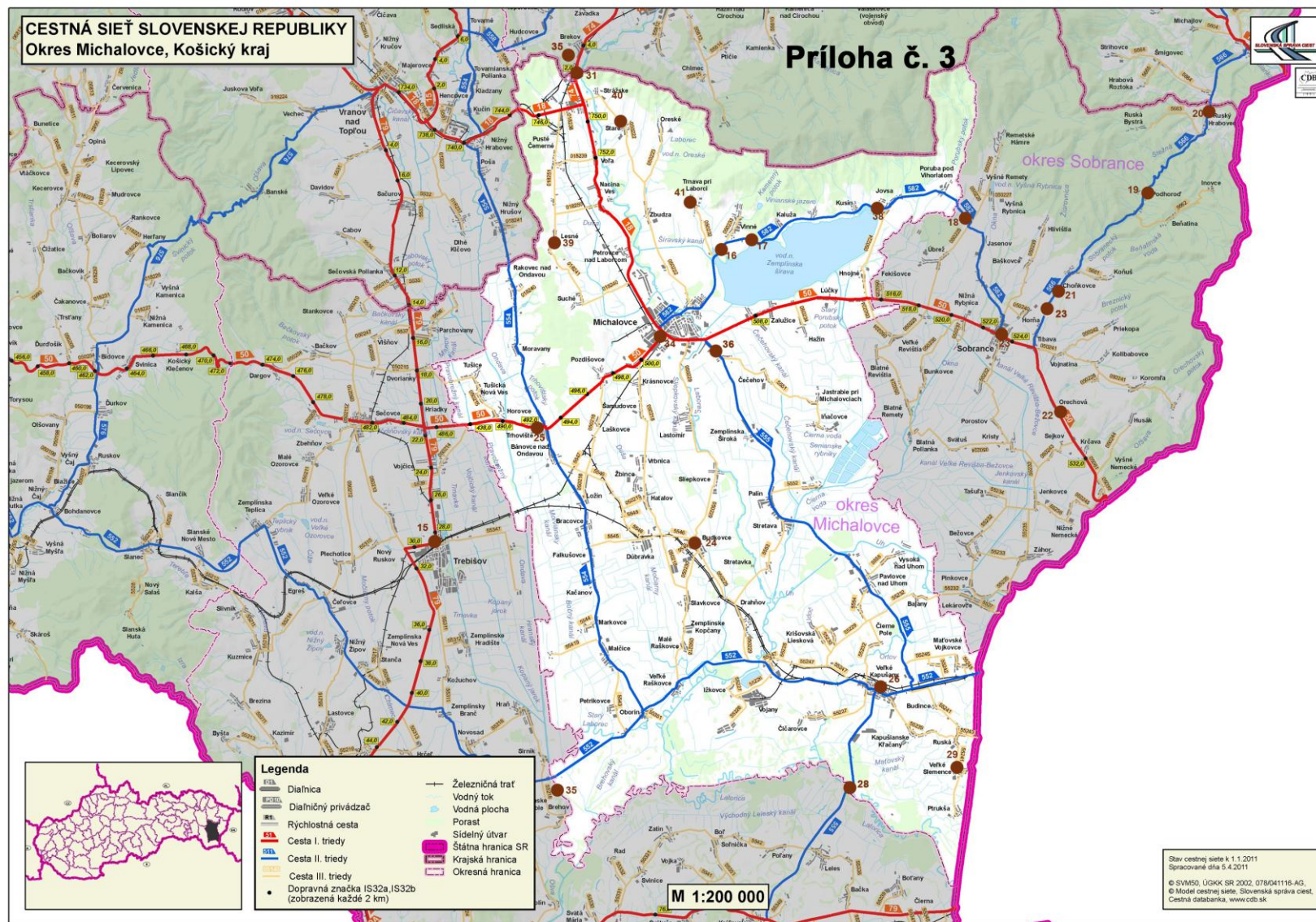
Hnedý bod číslo	Cieľ
1.	Michalovce Zemplínska šírava Trebišov Tokajská vínná cesta
2.	Michalovce Zemplínska šírava Trebišov Tokajská vínná cesta
3.	Trebišov Kráľovský Chlmec Tokajská oblasť
4.	Trebišov Zemplínska šírava Tokajská vínná cesta
5.	Michalovce Zemplínska šírava Trebišov Tokajská vínná cesta Vranov n/Topľou
6.	Michalovce Zemplínska šírava Trebišov Tokajská vínná cesta
7.	Tokajská vínná cesta Zemplínska šírava
8.	Zemplínska šírava Múzeum Pavla Horova
9.	Zemplínska šírava Tokajská oblasť Pivnica Horeš Csonkóvár - hradný kaštieľ
10.	Zemplínska šírava Tokajská vínná cesta Drevené kostolíky
11.	Drevené kostolíky Zemplínska šírava
12.	Zemplínska šírava Hrad Brekov

Hnedý bod číslo	Cieľ
13.	Zemplínske múzeum Hrádok Senianske rybníky Zemplínska šírava
14.	Gitarové múzeum Sobrancecké kúpele
15.	Vlastivedné múzeum Paričov
16.	Hrad Vinné Kamenné mostíky Gáňov dom
17.	Hrad Vinné
18.	Morské oko Sninský kameň Úzkokoľajka
19.	Inovec - drevený kostolík
20.	Ruská Bystrá - drevený kostolík - pamiatka UNESCO
21.	Tibavský hrad
22.	Pivnica Orechová
23.	Pivnica Tibava
24.	Budkovská kúria
25.	Bánovce n/Ondavou - Múzeum P. Horova
26.	Mestské múzeum Veľké Kapušany
27.	Vlastivedné múzeum Kráľovský Chlmec
28.	Veľké Trakany – soľný dom
29.	Lanový most Ptruksa
30.	Trebišov - park
31.	Strážske – park
32.	Pribeník kaštieľ, park
33.	Leles kláštor
34.	Hrádok Zemplínske múzeum Cintorín Červenej armády
35.	Hrad Brekov
36.	Senianske rybníky
37.	Streda nad Bodrogom - Tajba
38.	Jovsianska hrabina
39.	Grécko-katolícka cerkev Lesné

Príloha č. 2

● LEGENDA - INFORMATÍVNE ZNAČKY

Mesto Michalovce**Príloha 5a**

Návrh umiestnenia hnedých značiek a ich obsahu

Umiestenie značky	Cieľ
M1 – Močarianska ulica	↑ Radnica a TIC ← Cintorín ČA ← Hrádok ← Zemplínske múzeum
M2 – Humenská cesta	→ Cintorín ČA → Hrádok → Zemplínske múzeum
M3 – Masarykova ulica	← Hrádok ← Cintorín ČA
M4 – Masarykova ulica	↑ Zemplínske múzeum → Radnica a TIC
M5 – A Sládkoviča	└ Zemplínske múzeum └ Radnica a TIC
M6 – Jana Hollého	← Zemplínske múzeum
M7 – Užhorodská	← Zemplínske múzeum
M8 – Ľudovíta Štúra	← Zemplínske múzeum
M9 – Sobranecká cesta	→ Cintorín ČA → Hrádok → Zemplínske múzeum → Radnica a TIC
M10 – Jána Hollého	→ Zemplínske múzeum ↑ Radnica a TIC
M11 – Jána Hollého	← Radnica a TIC
M12 – Kpt. Nálepku	→ Radnica a TIC
M12a – Kpt. Nálepku	← Radnica a TIC
M13 – Andreja Sládkoviča	→ Cintorín ČA → Hrádok
M14 – Masarykova ulica	→ Cintorín ČA → Hrádok
M15 – Hviezdoslavova ulica	← Hrádok ← Cintorín ČA
M15a – Hviezdoslavova ulica	→ Cintorín ČA → Hrádok
M16 – Vinianska cesta	← Zemplínske múzeum ← Radnica a TIC ↑ Cintorín ČA ↑ Hrádok
M17 – Jána Hollého	→ Radnica a TIC
M18 – Štefánikova ulica	↑ Radnica a TIC
M19 – Duklianska ulica	← Radnica a TIC
M20 – Obchodná ulica	← Radnica a TIC

Dopravná značka IS 6
Rozmer 3000 x 3500 mm
M 1 :
20

Dopravná značka IS 11
Rozmer 1500 x 1000 mm
M 1 : 10

Dopravná značka IS 23

Rozmer 1500 x 300 mm

M 1 : 10

Dopravná značka IS 24

Rozmer 1500 x 330 mm

M 1 : 10

Dopravná značka IS 24

Rozmer 1500 x 330 mm

M 1 : 10

Zostava dopravných značiek

Rozmer 1500 x 500 mm + 1500 x 330 mm

M 1 : 10

**ZEMLÍNSKA ŠÍRAVA
MICHALOVCE**

BÁNOVCE NAD ONDAVOU

VRANOV NAD TOPLŤOU

**Kúpalisko Kaluža
Kúpalisko Klokočov**

**Múzeum Pavla Horova
Bánovce nad Ondavou**

Príloha 7 - PIKTOGRAMY

8.3 Normované piktogramy

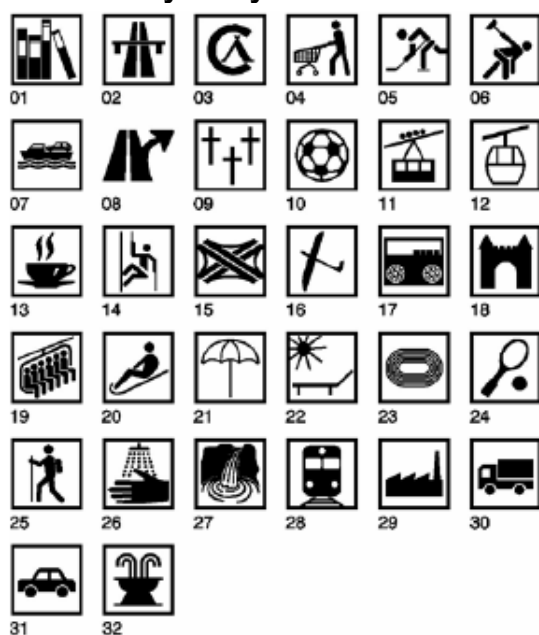

Opis piktogramov:

1 Človek a muž	76 Korčuliarska hala
2 Žena	77 Telefón
3 Zviera	78 Osobný výťah pre malé deti
4 Zvieratá nie sú povolené	79 Smetný kôš
4 Nákupný vozík	80 Bankomat
5 Poštové služby všeobecne	81 Detské ihrisko
6 Zmenáreň	82 Múzeum
7 Reštaurácia	83 Divadlo
8 Ubytovanie	84 Zámok
9 Parkovanie	85 Kúpele
10 Parkovanie zakázané	86 Knižnica
11 Garáž, Parkovací dom	87 Kino
12 Čerpacia stanica	88 Bufet, občerstvenie
13 Opraváreň	89 Časopisy a knihy
14 Tento symbol nie je definovaný (Prvá pomoc)	90 Športovisko
15 Nemocnica	91 Futbal
16 Schody	92 Hrať futbal zakázané
17 Pohyblivé schody	93 Lov rýb
18 Fajčenie povolené	94 Zákaz lovu rýb
19 Fajčenie zakázané	95 Jazda na koni
20 Pitná voda	96 Zákaz jazdy na koni
21 Nepitná voda	97 Jazdecká hala
22 Informácie	98 Kolkáreň
23 Kostol	99 Konské sane
24 Hrad, Zrúcanina hradu	100 Stojan na lyže
25 Taxi	101 Kabínková lanovka
26 Autobus	102 Štvorsedačková lanovka
27 Električka	103 Squash
28 Loď	104 Tenis
29 Letisko	105 Tenisová hala
30 Čakáreň	106 Vaňa
31 Prebaľovacia miestnosť	107 Sprcha
32 Batožina všeobecne	108 Toalety (WC)
33 Batožina nie je povolená	109 Železnica (tiež návesť k Železničnej stanici)
34 Vozík na batožinu	110 Vstupenky, Cestovné lístky
35 Nosič batožiny	111 Vstup
36 Úschovňa batožín	112 Východ
37 Schránka pre úschovu batožiny	113 Núdzový signál
38 Plávanie	114 Hláska núdzového volania
39 Kúpanie zakázané	115 Hlásič požiaru, požiarneho alarmu
40 Plaváreň	116 Hasiaci prístroj
41 Fitnes zariadenie	117 Vyhliadka
42 Plachtenie	118 Nebezpečenstvo z hora
43 Stanovanie	119 Detské ihrisko
44 Stanovanie zakázané	120 Detský kútik
45 Lyžiarsky vlek	121 Ležanie na tráve
46 Sedačková lanovka	122 Minigolf

47 Dvojitéa sedačková lanovka	123 Rýchly fotoautomat
48 Trojitá sedačková lanovka	124 Stolný tenis
49 Kabínková lanovka	125 Piknik
50 Pozemná lanovka, Zubačka	126 Smerová šípka
51 Prvok negácie: Pruh negácie	127 Miesto pre postihnutých
52 Prvok negácie pre častí symbolov	128 Miesto na sedenie
53 Vozičkári	129 Stretávací bod
54 Nevhodné pre vozičkárov	130 Golf
55 Pohybové ťažkosti	131 Solárium
56 Pre ľudí s pohybovými ťažkosťami nevhodné	132 Hasiči
57 Detský kočík	133 Záchranka
58 Pre detské kočíky nevhodné	134 Polícia
59 Bicykel	135 Ohnisko
60 Bicykel zakázaný	136 Ohnisko nie je povolené
61 Bicyklovanie	137 SOS - kontaktné miesto
62 Bicyklovanie zakázané	138 Podaj batožín
63 Sauna	139 Výdaj batožín
64 Vodné lyže	140 Obytný automobil
65 Zákaz jazdy na vodných lyžiach	141 Park and Ride
66 Windsurfing	142 Park and Ride pod strechou
67 Windsurfing zakázaný	143 Horská cyklistika
68 Lyžovanie	144 Paragliding
69 Lyžovanie zakázané	145 Konferenčná miestnosť
70 Beh na lyžiach	146 Diétna kuchynka
71 Bobová dráha	147 Požičovňa áut
72 Sánkované	148 Rezervované
73 Sánkované zakázané	149 Umyváreň
74 Korčuľovanie	
75 Korčuľovanie zakázané	

8.4 Rôzne symboly

Opis symbolov:

1 Archív	17 Rádio
2 Diaľnica	18 Zámok
3 Kemping, Stany vrátane obytných automobilov	19 Sedačková lanovka (6)
4 Nákupný vozík	20 Letná bobová dráha
5 Ľadový hokej	21 Slniečnik
6 Curling	22 Letná terasa, pláž
7 Kompa, trajekt	23 Štadión
8 Exit (Výjazd)	24 Tenis
9 Cintorín	25 Turisti
10 Futbal	26 Umyváreň
11 Visutá lanovka	27 Vodopád
12 Kabínková lanovka	28 Terminál
13 Občerstvenie	29 Priemyselná, komerčná zóna
14 Horolezectvo	30 Nákladné automobily
15 Uzol	31 Automobil
16 Modelové lietadlo	32 Kúpele